

Ազգ

14 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2016 ՈՒՐԱԿԱԾ 38(5438)

21 հայեղափոխ կժամանի հայասան

Սիյուաֆի փոխնախարար **Սեթ Սրամիոնյանի** ժողովարար՝ հոկտեմբերի 17-ին Հայասան կժամանի 21 սիրիահայերից բաղկացած մի խումբ: Նախարարության աշխատակիցները օդանավակայանում դիմավորելու են նրանց, սանելու են ժամանակավոր կացարաններ, իսկ հետագայում զբաղվելու են նրանց խնդիրների աստիճանական լուծմամբ: Ըստ Սրամիոնյանի, նախարարությունը կադրի մեջ է Հայեղափոխի հայ համայնքի հետ, Հայեղափոխ ազգային կառույցների ժողովարար՝ Հայեղափոխ այս դասին 8-10 հազար հայ է ադրում: Նախարարության աշխատակիցի հավաստմամբ՝ այն հայերը, ովքեր ուզում են ժողովարարվել Հայասան եւ աշակերտություն են ակնկալում, նրանց ժողովարարված կազմակերպում են ազգային մարմինները եւ մեր հյուրասուսարանը:

ՀԱՍԱՐԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԹՅԱԿԱՆ ԸՆԲՈՒՅՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՕՐԵՐԻ ՀԵՏ

Անկարեւորն ու կարեւորը

Այնքան էլ վստահ չեմ, որ Վիկտոր Դալլախյան-Էդմոն Սարգսյանի ահեղացումը բախումների կամ Արմեն Առնոսյանի ավստրեականի ողիսականի եւ նույնանման զգայացումը այլ խնդիրների արանում ընթերցողը ժամանակ եւ ախորժակ կունենա ուսուցողական արժանացնելու մի այլ հարց, որը համարակալում են ստրեկտերկայացնել:

Նախորդ ժողովարարներին Վրասանում եւ Ռուսասանում ժողովարարները խորհրդարանական ընտրություններ, որոնք դակաս կարեւորություն չունեն մեզ համար, քան, ասենք, Վանաձորում եւ Գյումրիում ժողովարարները ու ղեռ շարունակվող հեղինակական զգվարացող: Ու մինչ Վրասանի ընտրությունների արդյունքները գեթ ինչ-որ չափով լուսաբանության կամ մեկնաբանության արժանացան հայկական մամուլի կողմից, մանավանդ որ այնտեղ 3 վրացահայեր դասգամավոր էին ընտրվել, սակայն Պեդրոսյանի ընտրությունները անտեսվեցին գրեթե ամբողջովին:

Այնչինչ սկզբից եւթ դարձ էր, որ Ռուսասանի առաջիկա՝ 2018 թ.ի նախագահական ընտրություններին ընդառաջ՝ խորհրդարանական ընտրությունները որքան կարեւոր են նախագահի Վլադիմիր Պուտինի համար, որն այնքան ջանասիրությամբ մինչեւ ընտրությունները չեզոքացնում էր իրեն ընդդիմադիր հոսանքներին եւ նախադասուսում քաղաքական իր նոր էլիսան, որը անկասկած առաջիկա 6-7 տարիներին լինելու այդ երկրի քաղաքական կրեմլը, դրանից բխող բոլոր ստորգելիներով: Իսկ մենք այդ էլիսայում իստառ բացակայում ենք:

Բոլորովին կարիք չկա մեր երկրի ու ողջ սարածաւրջանի համար Ռուսասանի նշանակությունը բացատրելու, անկախ այդ երկրի նկատմամբ ունեցած մեր վերաբերմունքի: Բացառությամբ կարիք չի զգում նաեւ նրա օրենսդիր ու գործադիր իշխանություններում հայկական ազդեցության, առնվազն մերկայության կարեւորությունը Հայասանի ու հայության համար: Դեռեւթար բնավ կարիք չկա նաեւ բացատրելու այդ իշխանություններում մեր բացակայության բացասական հետեանքները:

Երես է, այս անգամ էլ Պեդրոսյանի դասգամավոր վերընտրվեց աշխարհառեչակ մեր հայրենակից, բեռնախույզ Արթուր Զիլինգարովը, որի հայանդաս գործունեության քառն ու կեղծը սակայն, զոնե ինձ համար, մնում է անձանթ: Խոսքը ազդեցիկ եւ արդյունավոր մերկայության մասին է, որն անուշտ, ինչդեռ իշխանական բոլոր մակարդակներում, եթադրում է կազմակերպված հավաքական աշխատանք, համադասախան զումարներ եւ դրական փառասիրություն՝ զումարված անձնական հմային:

Մինչդեռ, շուրջ 3 միլիոն հաւվող ռուսասանյան հայությունը գրեթե աննկատելի մերկայություն ունի Ռուսասանի քաղաքական կյանքում՝ առաջին հերթին անկազմակերպվածության եւ երկրորդ՝ հայաւունչ չլինելու դասձառով: Այս երկու հասկանիքների բացակայությունը մեր մեղքն է ազգովին, զխավորությամբ Ռուսասանում գործող մեր սարքեր կազմակերպությունների, Հայ եկեղեցու եւ առաջին հերթին՝ մեր իշխանությունների:

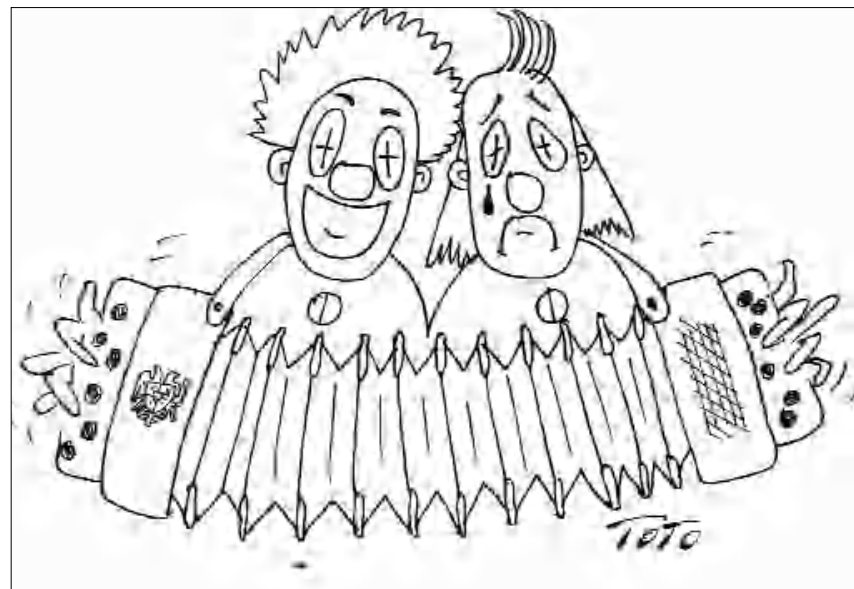
Երեանի Պեդրոսյանի համալսարանում երեկ ժողովարարները «Ռուսասանի հայ համայնքը» վերնագրով համաժողովում Ռուսասանի հայերի միության նախագահ Արա Արախանյանը խոստովանեց, որ այդ 3 միլիոնանոց զաղորթի ընդամենը 1 տկոսի ուժն ու ձայնն է օգտագործվում: Թեեւ նա մանրամասն չբացատրեց, թե ինչու, սակայն դարձից էլ դարձ է, որ հասկալից մեր դեռական կառույցների համար ռուսասանահայությունը միայն ուսիլիսար նշանակություն ունի: Ասվածի արդարացիները քառ են, ասեն մեկ կարող ենք թվարկել դրանցից մի քանիսը: Բայց մեկ փաստը խորհրդանշան է դեռական ողջ վերաբերմունքը. անցնող 25 տարվա ընթացքում հիշում եմ գեթ մեկ դեռականի, որն իր դեռական, քաղաքական ու կազմակերպչական շնորհներով հեղինակություն վայելի այդ երկրում եւ այդ համայնքում: Ես չեմ հիշում: Ըստ երեւոյթին, ՀՀ հաջորդական իշխանությունները միշտ մերին վախ են ունեցել Մոսկվայում ուժեղ դիվանագետ նշանակելու «վստահից»...

Միով բանիվ, մերկա վերաբերմունքը ռուսասանահայությանը՝ չի կարող շարունակվել: Դեռնց այսօրվանից է դեռ աշխատել առաջիկա ընտրությունների համար: Եվ ոչ միայն ընտրությունների:

Կրկեսի վերածելու հայրենիք չունենք, բայց կրկեսի վերածելու քաղաքական դաս ունենք

ՍԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱԼ

Մինչ մերնք ազգովին զբաղված են սարքեր տանաչափի դասնոյա եւ նախարար նշանակել-ազատելով, մի զբաղմունք, որը քաղաքական սարուն առեղի ժամանակ է խել մեզանից, կամ ՏԻՄ ընտրական կրկեսով ենք ողջ լրատվադասով զվարձանում, քալիս-առնում, ժամանակն անցնում է սարսափելի արագությամբ: Ոչ ոք կարծես թե չի ուզում հարցնել՝ եղբայր, որոնք են Հայասանը ոսփ կանգնեցնելու սկզբունքները, սկզբնական ջրի երես հանելու եղանակները, ի՞նչ ծրագրով ո՞ր ենք զնալու, սակը բան կա՞ այս նշանակում-հանումների, թե՞ մերկուսակցական խնդիր է լուծվում՝ առանց առանցքը սասանելու: Անձերից դասհանջել անհրաժեշտ է միայն, անձերով դասանակվորել երկրում փոփոխությունները՝ սա մի հիվանդություն է, որ հանակել է ողջ գիտակցական Հայասանի բոլոր հյուսվածքները, հիվանդն ինքը առողջանալու ուրե՞ ձգտում չի դրեւորում, նորից ողջ եղբայր ընկղմվում է սրան հանելու-նրան բերելու առաջնախաղի մեջ, առանց դույզմինչ խորանալու, թե հեռանախաղում ի՞նչ է ժողովարարում: Լրատվադասը

հեղեղված է վարկանիս աղալիով «սենսացիոն» լուրերով, թե քառա՛ կարեն կարալեթյանը ոնց մերժեց Սեթ Սարգսյանին ու նրա մարդ Հովիկ Հովսեփյանին դասնոյի չքողեց՝ կառավարության զազի մարդկանց քառը համալրելով մի նոր զազի մարդ Վարդան Հարությունյանով: Ի դեղ՝ լրագրողներն արեն անեկորտներ են հորինում, ասենք, այս կարգի՝ կառավարությունում զազ է լցվել եւ այլն: Մինչ իրենց ընդդիմադիր անվանողներն ու նրանց մերժեցերը Վանաձորի ու Գյումրու քաղաքացիների ընտրություններում դավաճան են փնտրում, 33-ից 4 դավաճան փնտրելն, օֆ, ինչ ծանր ռազմավարական զործ է, ու դրա համար սակսիկական ի՞նչ հմարներ են մտածում՝ ասենք Վանաձորի ավազանու միտումն փնտրում համար ՀՀԿ-ին ձայն է դեռ լինելու, ով կողմ փեարկեց՝ նա է դավաճանը: Բա: ➔7

ՌԱԿ-ը՝ նոր կանոնադրությամբ ու կառուցվածքով

Հայ ավանդական կուսակցություններից Ռամկավար Ազատական կուսակցությունը նշում է իր հիմնադրման 95-ամյակը: Այս արժանահիշատակ տարեդարձը հանդնել է Հայասանի անկախության 25-ամյակի հետ, ու այս իմաստով այս հանդնակումը խորհրդանշանական է հասկալից ՌԱԿ սիյուաֆյան կառույցների այն որոշմամբ, որով վերջալից կուսակցությունը օրերս դարձավ հայասանակենտրոն, Հայասանից դեկավարվող: Այդ որոշումն ընդունվել էր ՌԱԿ Վերականգնումի քառժաման մերկայացուցիչների կողմից, ամրագրվել երեւանում ժողովարարում ԸԱԿ 2-րդ (23-րդ) դասգամավորական ժողովում:

Իսկ անա անցած ժողովարարներին երեւանում ժողովարարում ԸԱԿ 3-րդ (24-րդ) արտաերթ հանրալեթական դասգամավորական ժողովը, որը ոչ միայն վերսին ամրագրեց հայասանակենտրոն սրամարդությունները, այլեւ լեթե Հանրալեթական վարչության գործունեության հաւվեթությունը, կանոնադրական եւ կառուցվածքային փոփոխություններ կատարեց՝ ՌԱԿ

գործունեությունը հայասանյան օրենսդրությանը համադասախանեցնելու համար, ընտրեց նոր դեկավարություն, այդ նոր կառուցվածքին համադասախան, սահմանեց կուսակցության մոտակա անելիլի ուղեգիծը: Ժողովին նախորդել էին երկօրյա բոլուն ֆնարկումները: Ժողովի որո-

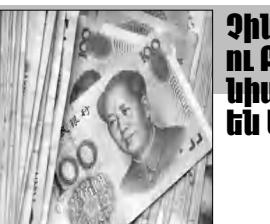
շումներն ընդունվեցին ՌԱԿ արարողակարգով՝ ժողովի ասենալեթ եւ փոխասենալեթ ընտրված Հովիկ Օհանյանի եւ Գեորգ Սարալեթյանի նախագահությամբ, 144-ից 117 դասգամավորի մասնակցությամբ ու փեարկությամբ: ➔6

ՀՀ-ից մարդ է դուրս եկել, որ փրկի մեզ
Էջ 5

Եվ այդ մի՞ ժողովարար Փափազյան
Էջ 9

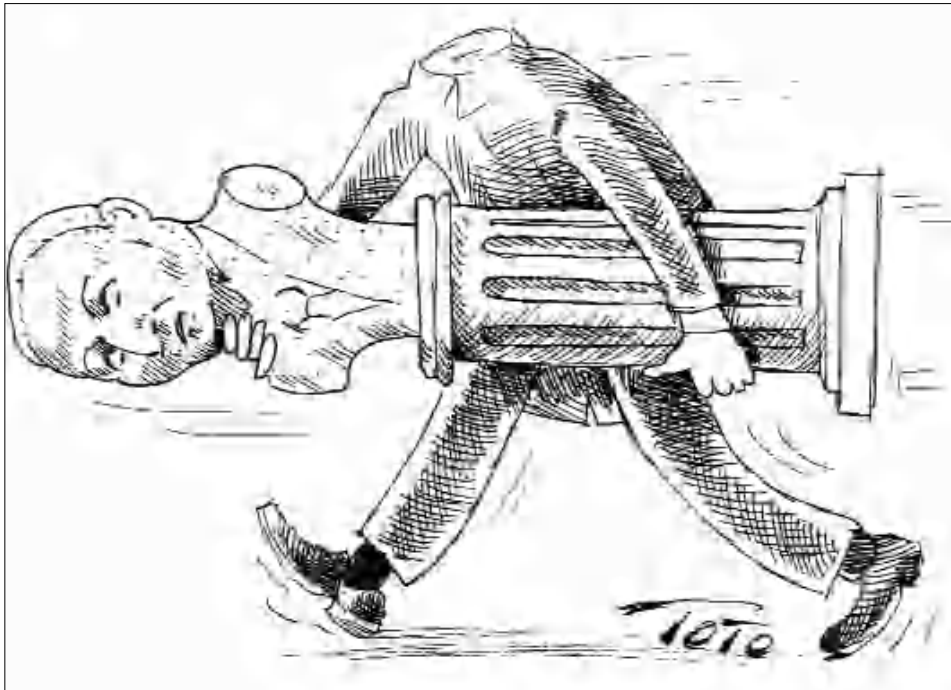
Չինաստանն ու Բրիտանիան կիսում են Եվրոպան
Էջ 11

ՀՈՎԻԿ ԱՅՅԱՆ

ՀՀԿ-ից մարդ է դուրս եկել, որ փրկի մեզ

Բոլոր նրանց, ովքեր արդեն սեռական ժամանակ ԱԺ-ում, կառավարությունում, հրադարակներում, փողոցներում, շուկաներում, գազի եւ հեռախոսի լիցենզիայի վայրերում, սփյուռքի տարբեր գաղթօջախներում, եւ անգամ Ազգային զրադարանում եւ Հանրադատության հրադարակի ցայտադրությունների մոտ փնտրում էին այն մեկին, միակին, ով առաջ էր ցուցաբերում զարմանքը՝ դիտարկելով այն բոլորիս երազած երկիրը եւ չէին զսնում, ուրախալի լուր ունենալով: Վիկտոր Դավթյանը վերադառնում է ակտիվ քաղաքականության: Նա հենց այդպես էլ երեւոյթի օրը ասել է, որ հրաժարական է տալիս ՀՀ նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալի դերին, ԱԺ-ում նախագահի մշակակալի ներկայացուցչի դերին եւ անձնակազմում ղեկավարելու պարտականությունը: Հանրապետական կուսակցությունից է դուրս գալիս, որդեգրելով մեկի ակտիվ քաղաքականություն: Եւ չնայած այդ օրը աղջիկ երեխաների դերակազմության օրն էր, դարձնում Դավթյանը կոչ է արել մեր երկրում հավասարազգային օտարերկրյա դեմոկրատներին եւ դիվանագետներին՝ ուժեղացնել իր հայաստանյայցներին, քանի որ «եթե ինձ կամ իմ ընտանիքի անդամներին բան դաստիարակ, ապա դրա դերակազմում Սերժ Սարգսյանն է», ասել է Դավթյանը՝ ուղղակի կամ անուղղակի դերակազմություն խնդրելով:

Առհասարակ, երբ որեւէ մեկը նման հայտարարությամբ է հանդես գալիս, թե բա, եթե ինձ հետ, ինձ դեմ՝ ուկի մարդու հետ, արհեստական զիջելիների տրանզիտային հետ ինչ-որ բան դաստիարակ, ապա մեղավորը Սողոմոնն է (եմ-թարգմանք), կուս էր սալիս: Չհավաստ: Բանն այն է, որ այդ դաստիարակները

միակ մարդը, ով չի ցանկանում, որ այդ մարդու գլխից մազ դուրս գա, հենց Սողոմոնն է, այլ կերպ՝ Սողոմոնն այդ մարդուն առնում է իր հովանավորության տակ, քանի որ եթե նրան բան դաստիարակ, մեղավորն ինքն է լինելու, եթե, իհարկե, այդ մեկը Սողոմոնի համար թանկ արժի: Ընդ որում, հասկանալի է, բան դաստիարակ լայն հասկացողություն է, աստեղծ կարող է դարձնում Դավթյանը քաղաքականությունը եւ նրան ուսուցանելու քերական եմբարկել, ինչի մեջ, փաստորեն, մեղավորը Սերժ Սարգսյանը կլինի: Կամ, ինչպես ոմանք են իրմա վանում ի զարմանալու ժամանակ՝ մի փունջ վարդեր առնի եւ տուն գնա, փուլուն էլ մաքրե ծակի,

արյուն գա, ապա դրանում մեղավորը կլինի Սերժ Սարգսյանը կլինի: Մի խոսքով, ահագին բան կարող է դաստիարակ «մի բան դաստիարակ» ասվածի ներքին: Դեռեւ-բար Սերժ Սարգսյանը երեւոյթի օրվանից դարձնում Դավթյանին առնում է իր հովանավորության տակ, չի բացառում, որ առանձին թիկնազոր տան, որ մարդուն հանկարծ բան չդաստիարակ, մանավանդ, որ ձեռքը սարերի հետեւում չէ, եւ Վիկտոր Դավթյանը կարող է ակտիվ քաղաքականություն վերադառնալու առաջին օրերին լավ մտել, հիվանդանալ, ինչու մեղավոր կլինի հենց Սերժ Սարգսյանը: Սերժավորը՝ այսինքն դաստիարակներում: Ծիծաղում եմ, բայց մարդը լուրջ է ա-

սել, լուրջ էլ, հավանաբար, աշխատել է նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ եւ անձնային լիցենզիայի նախագահին ներկայացրել է ԱԺ-ում, ՀՀԿ-ի նիստերին էլ լուրջ դեմքով նստած է եղել, հետո էլ վերջնականապես համոզվելով, որ իր սեռականներին, գուցե անգամ սեռական ՀՀԿ-ում լուրջ չեն վերաբերվում, որոշել է ակտիվ քաղաքականություն վերադառնալ, խոսել (ինչպես հրավիրած ասուլիսի ժամանակ) հայրության գոյաբանական ճգնաժամից, որը սկսվել է Բագրատյանի անկումից եւ լուրջ դիմադրություն ցույց տալ ՀՀԿ-ին: Եթե այդպես չէ, ապա ինչու է հրաժարական տալիս եւ ՀՀԿ-ից դուրս գալիս: Չէ, եթե մի տեղ ձեր ասածին եւ ձեզ լուրջ են վերաբերվում, դուրս կգա՞... Եթե լուրջ մարդ եմ, դուրս չեմ գա, եթե լուրջ մարդ եմ, ձեզ չեմ անվանի՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդիր, քանի որ, եթե դուրս եմ, թե ինչպես է մեկն իրեն անվանում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդիր, թեկուզ մեջբերելով ինչ-որ մեկի ասածն իր մասին, ապա կծիծաղեմ:

Բայց եկե՛ք չծիծաղեմ, համեմայն-դեմոս՝ դեռ: Պարոն Դավթյանը նոր-նոր է վերադառնում ակտիվ քաղաքականություն եւ մեզ դեռ բազմաթիվ լուսավոր եւ ոչ այնքան լուսավոր ծիծաղի առիթներ են ստասկում: Ի դեմք, դարձնում Դավթյանի խոսքերից երեւում է, որ նա առաջիկայում աղաքացուցելու է մեզ, որ այն, ինչը կոչվում է լուսավոր, իրականում ասել էլ մութ է, ավելին՝ խավար մի բան... Ամեն դեպքում, եթե այս հոդվածի հետ կապված ինձ կամ իմ ընտանիքի անդամներին որեւէ բան դաստիարակ, ապա դրա դերակազմում Վիկտոր Դավթյանը չէ:

Այս արվա հոկտեմբերի 9-ը սերունդները կհիշեն որդես մոգական օր: Դեռ այդ օրը, ինչպես ասում են՝ մեր աչի առջեւ, ԱՄՆ Սենատ-Լուիսիա ֆաղափ Ջորջ Վաշինգտոնի անվան համալսարանում մի աստ սովորական, իսկ իրականում՝ խիստ տարածական ծանծ եկավ եւ նստեց ճիշտ Հիլարի Դայան Ռոդեմ Զիլինգի ճակատին, ձախ հոնքին մոտ: Թե ո՞վ էր այդ ծանծը, ո՞ւմ հոգին էր կրում, ի՞նչ միջոցով է մտխոջով էր Երթափանցել ԱՄՆ նախագահի թեկնածուների երկրորդ բանավեճի վայր, որտեղ «օձն իր դրոշմով, հավի իր թեւով» չի կարող ներթափանցել, հստակ դարձ չէ, բայց վարկածներ կան: Դրանցից մեկի համաձայն, ծանծին բաց են թողել ԱՄՆ Հանրապետական կուսակցությունից, ինքը՝ ծանծը հանրապետական է, որդեսգի Երթափանցելը դեմոկրատ սիկին Զիլինգին: Եթե այսպես է, ապա սիկին Զիլինգը դասվում անցավ փորձաքննության, քանի որ առանց փորձելու ծանծի ներկայությունից եւ անձնական էլ չենդվելով դրանից, սղասեց՝ ցույց տալով համբերության իր «դանայան... բաժակը», մինչեւ ծանծն ինքը թռավ: Սեւ այլ վարկածով էլ ծանծը դեմոկրատ է, եւ քանի որ Ամերիկյան ազատ երկիր է, որտեղ ուզել, այնտեղ էլ մտել է ուն ծակատին ուզել, այնտեղ էլ մտել է: Որ ծանծը եկել էր Ռուսաստանից, ավելի կոնկրետ՝ Կրեմլից, ավելին՝ Պուտինի վստահելի ծանծերից է, այս հարցը եւս բավականին լրջորեն քննարկվում է ամերիկյան գաղափար հարթակներում, բայց անձնաուժազրավը՝ ծանծի ով լինելու հետ կապված, հայտնել է ամերիկյան CBS հեռուստատեսությունը: Ըստ այդմ ծանծը հնդկացի է, եւ համաձայն վերջիններիս հավասարակներին՝ այն հասուկ մեծիջով

եր եկել ու նստել սիկին Զիլինգի ճակատին, փոխանցելով վերջինիս հանգստություն, «ինչը խիստ անհրաժեշտ է ամերիկյան իսկական առաջնորդին՝ հաշվի առնելով ամեն օր եւ ժամ փոփոխվող մեր աշխարհն ու ժամանակները»: Մի ծիծաղեմ, ամերիկյան հիշալ հանրահայտ հեռուստատեսությունը հենց այսպես էլ դաստիարակ էր ամերիկյան Զիլինգին Զիլարի ճակատին նստած ծանծը եւ ինչ հասուկ առաջնություններ էր նա հոկտեմբերի 9-ին ժամանել Սենատ-Լուիսիա ֆաղափ Ջորջ Վաշինգտոնի անվան համալսարան:

Անկեղծ ասած, մեմ էլ ԱՄՆ նախագահի երկու թեկնածուների դեմ հանրահայտ դարձած ծանծի ով լինելու եւ ինչ անելու վերաբերյալ մեր վարկածն ունենք, բայց այդ մասին՝ վերջում:

Ընդհանուր առմամբ, եթե ամփոփելու լինենք Զիլինգ-Թրամփ (հուսանք դարձնում Դոնալդը իսկական ջենթլմեն է եւ կներ մեզ, որ իր մրցակցի անունն իրենից առաջ ենք գրել), արդեն երկրորդ բանավեճը, ապա դարձ է դառնում, որ ինչպես սիկին Զիլինգին, այնպես էլ դարձնում Թրամփի նմանակը ոչ թե ամեն մեկն իր անելիների մասին խոսելու է, կամ իր ծրագրերի, կամ էլ թեկուզ իր անձի, այլ մրցակցի արածների, մանավանդ չարածների, հասկառեմ սխալ արածների մասին նոր խոսելու է: Սա նշանակում է, որ ինչպես Թրամփը, այնպես էլ Զիլինգը այլևս հույս չունեն, կամ նմանակ չունեն, որ մրցակցի ծանծերից իրենց ձայներ են գալու, իրենք արդեն աշխատում են իրենց ձեռավորված էլեկտրոնային հետ, փորձելով դաստիարակել այն ընտրողների թիվը, որն արդեն

Ո՞վ էր այդ ծանծը

իսկ ունեն: Այս դասին, սիկին Զիլինգը մի փոքր առաջ է, բայց այս դասին եւ նույնպես 8-ի միջեւ դեռ ժամանակ կա: Այդ ընթացքում դարձնում Թրամփը դեռ կարող է մասնակցել որեւէ հանրային միջոցառման իր հրադարձից երիտասարդ ժողովուրդին հետ, հույս ունենալով, որ աստեղ կցանկանան, որ Ամերիկյան Երթափանցելու ընթացքում մեզ՝ հիշեցնելով Թրամփի ավելի վաղ արած վերադարձնական հայտարարությունները կանանց մասին: Թրամփը, անցնելով, հակահարձակման, խոսել է այն մասին, թե ինչպես է սիկին Զիլինգն իր ամուսին Բիլի սեռական մեջ՝ հիշեցնելով Թրամփի ավելի վաղ արած վերադարձնական հայտարարությունները կանանց մասին: Թրամփը, անցնելով, հակահարձակման, խոսել է այն մասին, թե ինչպես է սիկին Զիլինգն իր ամուսին Բիլի սեռական մեջ՝ հիշեցնելով կոնկրետ նմանակով սիկին Պաուլա Ջոնսին վճարել 850 հազար դոլար, որդեսգի գործը փակվի: Իրականում Հիլարի Զիլինգն իր Պաուլա Ջոնսին հենց այդպես դոլար է վճարել, որդեսգի վերջին փակի դասական գործը: Իսկ այս հանգամանքը, ըստ Թրամփի, չի խոսում այն մասին, որ սիկին Զիլինգը կանանց իրավունքների ջերմեռանդ դաստիարակ է:

Այս Թրամփը մի աստ ուժազրավ դաստիարակ է ներկայացրել, ըստ այդմ սիկին Զիլինգը, երբ 1980-ականների կեսերին դեռ Արկանզաս նահանգում փաստաբանություն էր անում, դաստիարակում էր տեղի գործարաններից մեկում աշխատող բանվորներից մեկի աստեղ: Վերջինս մեղադրվում էր անչափահաս՝ 12-ամյա աղջնակի բռնաբարության մեջ: Թրամփն էլ ոչինչ չի ասել (միայն ասել է, որ սիկին Զիլինգը ծիծաղում էր փոքրիկ աղջնակի բռնաբարության փաստի առնչությամբ), թողնելով, որ ներկաներն իրենք

փրկեն այս դաստիարակը եւ, չնայած, մեմ այնտեղ ներկայ չէինք, փրկեցին: Պարզվում է, որ իրոք փաստաբան սիկին Զիլինգը այդ տարիներին նման գործ ունեցել է, եւ ավելին, նրան հաջողվել է հնարավորինս մեղմ դասավորել սեռական իր դաստիարակը: Բայց ուժազրավ դաս չէ, այլ այն, որ երբ սիկին Զիլինգը գործի առնչությամբ հարցազրույց է սվել լրագրողներից մեկին, որի ձայնագրությունը դեռ դաստիարակվում է, ասել է, որ ինքը հարցրել է իր դաստիարակը, թե արդյոք նա բռնաբարել է աղջնակին: Պատասխանելով ասել է՝ ոչ: «Աղա,- դաստիարակ է սիկին Զիլինգը,-եւ սիկին Զիլինգը նրան սիկին դաստիարակ անցնելու եւ նա նստեց այդ աթոռին, որտեղ կրկնեց նույնը: Ես այդ դասից դարձաքցի հավասար սիկին դաստիարակներին», ասել է սիկին Զիլինգը, եւ ձայնագրություն մեջ լսվում է , թե ինչպես են այս մեջից հետո ինքն ու լրագրողը ծիծաղում...

Իսկ գուցե ծանծը ոչ հանրապետական էր, ոչ դեմոկրատ, ոչ էլ Պուտինից ուղարկված, ոչ էլ հնդկացի, գուցե նա այն 12-ամյա փոքրիկ աղջիկն էր... Չի բացառվում, եթե չի բացառվում, որ ծանծը հնդկացի էր, ուրեմն սա էլ չի բացառվում: Չի բացառվում եւ այն, որ ԱՄՆ հաջորդ նախագահը կդառնա հենց սիկին Զիլինգը:

Տեսնես Սոփիսակ ասող ծանծերի դեմ հասուկ միջոցներ կա՞ն, համեմայնդեմոս դրանցից ոչ ոք, անգամ նախագահի թեկնածուներն ու նախագահները աղաքականացրված չեն, մանավանդ, երբ ծանծերը սովորական չեն եւ իրականում ծանծ էլ չեն:

Դրամական փոխանցումները Ռուսաստանից Հայաստան՝ աճել են

2016-ի օգոստոսին բանկային համակարգով ֆիզիկական անձանց կողմից դրամական փոխանցումները Հայաստան կազմել են 146 մլն 294 հազար դոլար: Կենտրոնական բանկի հրապարակած տեղեկատվության համաձայն, նախորդ տարվա 2015 թ-ի օգոստոսի 159 մլն 779 հազար դոլարի համեմատ այս ցուցանիշը նվազել է մոտ 13 մլն դոլարով, բայց նախորդ ամսվա՝ հուլիսի 155 մլն 595 հազար դոլարի համեմատ ներհոսքը փոքր ինչ՝ մոտ 700 հազար դոլարով ավելացել է:

Ռուսաստանից դրամական փոխանցումները Հայաստան 2016-ի օգոստոսին կազմել են 100 մլն 776 հազար դոլար՝ նախորդ 2016-ի օգոստոսի 92 մլն 811 հազար դոլարի դիմաց աճելով մոտ 8 մլն դոլարով: Նախորդ ամսվա՝ հուլիսի 95 մլն 998 հազար դոլարի համեմատ էլ դրամական փոխանցումները Ռուսաստանից ավելացել են մոտ 5 մլն դոլարով:

Դրամական զուտ ներհոսքը Ռուսաստանից դեռի Հայաստան նույնպես աճել է: Այն կազմել է 78 մլն 449 հազար դոլար անցյալ տարվա օգոստոսի 71 մլն 282 հազար դոլարի փոխարեն: Աճը՝ մոտ 7 մլն դոլար: Նախորդը ամսվա՝ հուլիսի 73 մլն 48 հազար դոլարի համեմատ էլ աճը կազմել է 5 մլն դոլար: Ա. Մ.

Անբարոյականների մուսֆու արգելվում է, բայց ոչ միս

Ազգային ժողովում Հանրապետական խմբակցության ֆարսուղար Գագիկ Մելիքյանն անցնող շաբաթ լրագրողների հետ հանդիպմանը խոսել է շաբաթը: Օրինակ Վիկտոր Դալլախյանի հանրահայտ հայտարարությունից, որով դարձնում էր ասաց, թե ինքն ինքն է զավթում ՀՀ-ից, դաժանամտություն է լինում նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալի եւ ԱԺ-ում նախագահի դաժանամտական ներկայացուցչի դաժաններից եւ մտնում է ակտիվ ֆաղափականություն: Արդ Դալլախյանը հավելել էր, որ եթե իր կամ իր ընտանիքի հետ որեւէ բան կատարվի, ապա դրա դաժանամտականությունը կրելու է Սերժ Սարգսյանը:

Գագիկ Մելիքյանն այս կառուցվածքային հայտարարել է. «Միս չէ, որ ֆաղափական դաժան մտնում էր հայրենիքից: Իսկ թե ինչու ֆաղափական դաժան մտնելու եւ այդ դաժանում չդիմացի է միս բարոյական լինել, դարձնում Մելիքյանը, ցավով, չի մանրամասնել: Հիմա ստացվում է, որ կարելի է ֆաղափական դաժան մուսֆու գործել անբարոյական լինելով, բայց ոչ միս: Համաձայնեմ, հեռավորակալ կլինի դարձել, թե այդ ո՞ր անբարոյականները կարող են ֆաղափական դաժան մուսֆու գործել, ավելի ճիշտ՝ ֆաղափական դաժան ո՞ր անբարոյականների համար է բացառություն անում եւ իր

դուրեք բացում, որ ներս գան: Բայց ուրիշ հարց էլ է առաջանում, ասեմք ինչու ֆաղափական դաժան միս չեն կարող մուսֆու գործել անբարոյականները: Նրանք էլ ՀՀ ֆաղափացի են, նրանք էլ ունեն ընտրելու եւ ընտրվելու իրավունք, նրանք էլ մտախոհ են, կամ ձեռագրում են, թե մտախոհ են երկրի եւ ժողովրդի խնդիրներով, նրանք էլ ունեն, կամ ձեռագրում են, թե ունեն այդ խնդիրների համար լուծումներ, մի խոսքով՝ ոչնչով չեն արբերվում ֆաղափական դաժան բարոյական ներկայացուցիչներից: Ուրեմն ինչու վերջիններիս կարելի է ոչ միայն մտնել, այլև դուրս չգալ, իսկ անբարոյականներին չի կարելի, ավելի ճիշտ՝ միս չէ, որ կարելի է: Մի այսպիսի ճանաչություն կա. եթե, ենթադրեմք, մի դաժանություն է ասվում ունի, բայց, օրինակ, ծիրան չունի, նրան ոչ թե մուսֆու էր միս, այլ՝ ծիրան: Այսինքն ներմուծելիս սկսվում էր մուսֆու ընդունել: Եթե ավելի դաժան ասեմք, ապա եթե դուրս ելնում էր մուսֆու ֆրանսահայ Վահե Զաչայի «Գիտահիշմանի խնդրվյալ» գիրքը, բայց չունեի Ռեմարկի «Երեք ընկեր» ապա գրախանութից չէր գնվի Վահե Զաչա, կգնվի Ռեմարկ, որովհետեւ դրա դաժանություն էր: Դառնալով հայրենի ֆաղափական դաժան, ստացվում է, որ եթե անբարոյականները միս չեն, որ կարող են մտնել ֆաղափական դաժան, ապա ֆաղափական դաժան դրանց դաժան չունի: Եթե է, ժամանակի ընթացքում դաժան մուսֆու է անբարոյականներից, օրինակ՝ խորհրդական են նշանակվում, դեպքում, թուրքեր են անցնում, գիտության հետ անհոնող գիտական թեզեր են գրում եւ անբարոյականների տեղեր են ազատվում, եւ հենց այդ դաժանում էլ, դարձնում Մելիքյանն ամենայն անկեղծությամբ ասել է, որ ֆաղափական դաժան մտնելու համար միս չէ, որ միս է անբարոյական լինել: Պետք է՝ եթե անբարոյականներից մուսֆու էր դաժան, թափուր տեղեր են առաջացել, միս չէ՝ երբ դաժան լեփ-լեցում է նրանցով: Հիմա, փաստորեն, լեփ-լեցում վիճակ է: Տեղեր առաջատար չկան, մի ֆանի տեղ, կարելի է գտնել անուս, բայց դրանց համար կամ շաբաթ էր միս, կամ խոսքը ծանոթ:

Բայց ավելի լավ է բարոյական լինել: Եթե է, ֆաղափական դաժան մտնելու համար միս չէ, որ միս է բարոյական լինել, բայց բարոյականները միս չէ, որ ցանկանում են հենց ֆաղափական դաժան մտնել: Միս ուրախ եղել է երջանիկ, դրա համար միս չէ, որ միս է ֆաղափական դաժան լինել, սովորական էլ բազմաբար է:

ՀՈՒՆԿ ԱՅՅԱՆ

Փոխանակ հարցերն են մեզ

Փոխանակ հարցերն են մեզ երբ ենք իրականության իրական այլընտրանք, սկզբունքային, գաղափարախոսական հստակ արտահայտմամբ ընդդիմություն ունեցել, որն իրականությունից արբեր էր մասկերացել համակարգային լուծումները, ու ընտրողը, աղերսաբար, էնքան ձայն չի սվել նրան, որ իրականությունը մաս անի: Մեր ընդդիմությունները միս անեն լուծում հենց իրականության մեջ են մասկերացրել, ու ասել են՝ մեզ գամ իրականության, ամեն ինչ լավ ենք անելու: Բայց ես ինչ իմանամ, կամ ոտնեղի իմանամ, որ լավ եմ անելու: Մենք, սովորական հայ մարդիկ էլ լավ ենք՝ ֆանտիզի սարի ընկած ենք այն բանի հետեւից, թե ո՞վ՝ որտեղ է նշանակվելու, ո՞վ՝ ինչ տեղ ստացավ կերակրամանի մոտ՝ ընտանիքին, ազգականներին ու ընկերներին տեղավորելու ցանցով: Հենց էլ փնթփնթում ու փնթփնթում ենք:

Պարզվում է՝ երկրի ղեկավարները «լուսավոր հանցագործ» են օգտագործել ընտրություններին անձնական վրեժ լուծելով (նախագահականից կրկին ֆաղափական ընդդիմադիր դաժան փափուկ վայրէջք կատարած մեր հարազատ Վիկտոր Դալլախյանի խոսքով), կամ՝ դաժաններից ժամկետն անցած ֆաղափական գործիչներով աղակալում ենք ֆաղափական դաժան (նույն մեր հարազատ Վիկտոր Դալլախյանին հասցեագրած վանաձորից ընդդիմադիր դաժանամուկոր էրմոն Մարտիանի բնորոշումն է): Ու էսպես էլ աղերս ենք ընդդիմություն հասկացության հետ անհոնող բոլոր կողմերից: Երբայր, ընդդիմություն եմ, թե՛ ցանկությունների կատարման մասյան, ընդդիմադիր լինելն էլ մանկական երազանքների կատարման գունադիտակ է ձեռք հանում:

Հետո էլ զարմանում են, որ Գյումրիում ու Վանաձորում իրենց ընդդիմադիր անվանողները, այնուամենայնիվ այնքան ձայն չստացան, որ ՀՀ-ին ընդհանրապես տուն ուղարկեն: Այդ բոլորից եւ ամենից ամեն մարդ գիտե ու չի կասկածում, որ մեր ֆաղափական դաժան կատարվող աշխարհի ամենահայտնի գերմանական կրկեսից ավելի վիրտուոզ կրկես է: Գուցե այլևս դադարեմք կրկեսի

Կրկեսի վերածելու հայրենիք չունենալ, բայց կրկեսի վերածելու ֆաղափական դաժան ունենալ

հանդիսատես լինելուց ու աճարարներով հրադարձվել փոխարինելով առողջ արդյունավետություն: Թե չէ՝ Սոս Պետրոսյանը «դալլախ» է արել՝ մեր շաբաթ ֆաղափական գործիչների համեմատ: Ակրոբատությունն ու աճարարությունը միայնուստ «կրեատիվ» գործիչներ կան, ու կամ մտնում են՝ ինչ մական կրկես է մեր ֆաղափական դաժան: Ու մասնակցից հանում են՝ հաջորդ օրվանից չէ, հաջորդ ժամից արդեն ընդդիմություն է դառնում, ով մեկ օր առաջ իրականություն էր, այսօր ընդդիմություն է: Իրեն ընդդիմություն հայտարարել դաժան է խաղ ու դաժան՝ առավելուստ արքանում ես, ձեռք երկարում միջանցիկ կախիչին դրված շաբաթային, բայց կեսից հիշում ես, որ դաժանակ էս, ու դնում ես դաժանուս կախիչով կատարվող գլխարկներից մեկը, այն մեկը, որի վրա հեռախոսներն ժամանակին գրել են «Ընդդիմություն»: Լավ, էլի... Ընդդիմություն դառնալու մի ֆանի արբերակ կա, բայց դրանք բոլորը ժամանակ, ցյարդեր, հանրության մեջ հավաստեմքներով ահռելի ջանքեր են դաժանում: Ասեմք՝ եթե ընտրություններով «Լուսավոր Հայաստանը» գա իրականությանը՝ ՀՀ-ն ընդդիմադիր կդառնա, կամ՝ եթե ժամանակին ԲՀ-ն դիմանա իրականությանը՝ ձեռնումներին ու շարունակել ընդդիմադիր վարքը, միգուցե սոսիալ կդառնա ընդդիմություն:

Այդքան հիմարի տեղ դնել հանրությանը: Այդքան փչացած համարել նրան: Այդքան իրենց ընդդիմությունից զուրկ համարել մարդկանց: Արդիվից ու հուլիսից հետո՝ Ուլիսի եկել, դարձնալ: Չե՞ք հասկանում, որ երկրաշարժը տեղի է ունենում բազմաթիվ մանրիկ ցնցումներից սարկներով մեծացած խզվածի դաժանումով, չե՞ք ընթրում խզվածի ահագնությունը: Դե հա, եթե այդպես եմ գնահատում հանրությանը, Վիկտոր Դալլախյանն իհարկե ընդդիմադիր է, Սեյրան Օհանյանն էլ, Իրանյան Զաֆարյանն էլ, իսկ Հմայակ Հովհաննիսյանին էլ միս է դաժան նախկին ընդդիմադիր Արսաբես Գեղամյանի դաժան

որդին, իսկադաժան: Ինչ կա որ, երբ միս լինի՝ կասեմք ընդդիմություն ենք, ու վերջ: Կասեմք՝ եթե ինձ բան դաժան...20 րոպեից չվերադառնամ՝ եկեք իմ հետեւից: Կասեմք՝ մեք բոլորից լավ կարող ենք փրկել Հայաստանը, փրկիչ ենք մի խոսքով, մորից ու կրկին:

Դե էլ ինչ ստանեմք կառավարության ծրագրին, որ եզրակացնենք՝ փրկվելու ենք, թե՞ ոչ, չե՞ որ ամեն ինչ անձերի ու խոսքերի սիրով: Կարեն Կարապետյանն ազնիվ ու սիրուն տղա է, Պուշին էլ ասել է, թե՛ Սերժ Սարգսյան, նրա գործերին չխառնվեմք, ու ինքն իրեն, միայն Կարապետյանի սիրուն տեղից կամ Սերժ Սարգսյանի չխառնվելու լեգենդի շնորհիվ համախառն ներքին արդյունքի վազային թռիչք է արձանագրել: Դե Դալլախյանն էլ ընդդիմադիր ու ընդդիմադիր է, այնպես կնախի, որ Կարապետյանն ու Սարգսյանը ձեռք կառնեն:

Իսկ ավելի ազնիվ կլինի, որ ասեմք զբաղվում ու զբաղեցնում ենք, էլի, այս էլ որտեղ անգամ, մինչեւ... տեսնեմք ոնց իրականությունը փոխանցենք, առանցքային խաղաղության համար առանց էական կորուստների, միայն մի ֆանի վարկաբեկվածներին մեջտեղից հեռացնելով, ու նրանց «սվերային» մոս գործարները բացահայտելով բյուրեղի վերին բալասան անելով:

Դե իսկ ո՞նց միս մտնող, որ ավելի տեղ կռիվ, ֆան Դալլախյանին ու Մարտիանին է, հնարավոր էլ չէ դաժանացնել, ու նույնքան անդուր է ընթրելը, որ անկախ տեղ-սիրունից՝ միս էլ կգնվեն կոսյունի գրգռումն փողկապող մեծական դաժանուս-դաժան, կոմսոնոյի արսափումով տեղ, որ դաժան են հրահանգի կամ փողի դիմաց՝ ուզած կուսակցություն մտնել, միայն թե իրականությունը անող իրենց ճանապարհը ոչ ոք չհարադաժան: Ու՛հ, ո՞ր է էն առողջացումը, որ վերելից հա խոստացվում է, ո՞ր է էն մոր ոգին: Միթե Հայաստանի մեծ ֆաղափների ու Երեւանի ղեկավարների իրական, չմիջոցողավորված ընտրությունը ընտրող

ների ձեռքով օրենքով վերացնելով, այդպիսով աճարարության դուրս բացելով, արդեն հիվանդ ընտրական համակարգ չէր ամրագրել, որ առողջանալուց ենք խոսում:

Մինչդեռ ամեն օր աշխարհաֆաղափական նշանակությամբ իրադարձությունների մեջ է հայտնվում Հայաստանը, ու բոլորիս, հասկադա ՋԼՄ-ներին ու վերլուծողներին միս է հեռախոսայտայտ Երեւանում սկսված ՀԱՊԿ անդամ երկրների նախագահների զագաթաժողովը, Ռուսաստանի, Բելառուսի, Ղազախստանի նախագահների՝ այդ համաժողովին մասնակցել-չմասնակցելու շաբաթներն ու հեռախոսները (ի վերջո Երեւանում ՀԱՊԿ հաջորդ գլխավոր հարսուղարն է ընտրվել), Սերժ Սարգսյանի վերջին ամերիկյան այցելությունն ու դրանից ստացվող թացուցորդ: Մինչդեռ բոլորս զբաղված ենք ընդդիմադիր եւ այլ կրկեսներով:

Բայց դաժանը բացառապես իրականությունների եւ ընդդիմությունների՝ հայ հասարակ ընտանիքներին մոլորեցնող ու շեղող երկարամյա, տեղական, մաշիչ ու հյուսիս գործողություններն են, որոնք սնվել են անարբերությունը, ՋԼՄ-ներն էլ ընկնում են այն բոլորի հետեւից, ինչն իրենց կարծիքով զբաղեցնում է հանրությանը: Ինչ ցանկեմք, այն էլ հնձում եմ:

Հ.Գ.՝ Հեռախոսական է, որ երեկ մի կարճ հայտարարություն էր արածվել ՀԱԿ առաջնորդ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի անունից, որի ղեկավարած ուժն առաջատար էր Տեր-Պետրոսյանը, կառավարման համակարգի եւ ընտրական գործընթացի բարեփոխման իրականական ֆայլերը սեփական իրականության ամրադրմանն ուղղված թափանցան արտողություն ուղղված երկրում սնտեսական աղես է կանխատեսում մոտ ժամանակներս, այսինքն՝ դեֆոլտ: Վերը նկարագրվածի համաճեֆուցի դուրս չէ մաեւ այս հայտարարությունը:

Մեծ վեճով սեղեկացա միլանահայ Վազգեն Փամբակեանի կորուստը 96 տարեկան հասակում: Լավագույն ձեռով հիշելու համար իր կյանքի անցած մեծ ճանապարհը, որոշեցի ԱԶԳ-ի խմբագրություն ուղարկել Վազգեն Փամբակեանի 2015թ ապրիլի 16-ին իսրայելական «Տեմոխ» շաբաթաթերթում հրատարակված Լենոն Գրոսսիի «Աթաթուրքը հորս տարավ» հարցազրույցի բարձրագույնը:

Երեկ, Թուրքիայի վարչապետ Ահմեդ Նավուրթոլլին հարձակվեց Ֆրանչեսկո Պաոլի վրա, մեղադրելով նրան Թուրքիայի դեմ «դավադրության» մեջ: Նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը արեց տնայնությունը ավելացնելով, որ «կարող եմ վստել ավելի քան հարյուր հազար հայերի, որոնք աշխատում են Թուրքիայում եւ, որ, այդ բանը դեռ չենք արել»: Հոռմի Պաոլի մեղքը կայանում է նրանում, որ հրատարակված հայտարարել է Հայոց ցեղասպանության փաստը: Այսօր, լրագրավաճառների մոտ կարելի է զննել «Տեմոխ» շաբաթաթերթի Հայոց ցեղասպանության 100-ամյակին նվիրված ընդարձակ նյութ: Ստրելու ներկայացնում ենք ցեղասպանության վերադարձի մի վկայի հարցազրույցը ամբողջությամբ:

Վազգեն Փամբակեանի հիշողության մեջ, Աթենքի արվարձան Պիրեայի հյուղավանդում անցկացրած մանկության տարիները, փաստորեն, իր կյանքի ամենագեղեցիկ երջանն են հիշեցնում, «սիրով լեցուն, երջանկության ու մտրուների տարիներ»: Այսօր, սակայն, «վերհիշելով այդ տարիները, հիմա, որ գիտակցում եմ, թե անցյալում ի՞նչ է սեղի ունեցել, այնքան շխուր եզրակացություններ են անում, որ ինձ համարում են մեղավոր, որ եղել եմ այդքան երջանիկ: Այդ տարիները մեզ է ահավոր եղած լինելին մանավանդ մոռ համար»: Փամբակեանը հայ է, 95 տարեկան: Արդյուն է Իսայիայում: Այն ի՞նչ երեխա ժամանակ չգիտեմ, ե՞րբ մոռ հետ Հունաստանի դաժնեցող ցեղոր էր հավաքում, «որ երկար տարիներ մեր հիմնական ճակատագրի էր», այն էր, որ իր ընտանիքի Պիրեայի փախելով 1922 թվականի հոգմի ջարդերից խուսափելու համար: Դա Հայոց ցեղասպանության վերջին ավիճ էր, որը սկիզբ առնելով 1915 թվականին, թուրքերի կողմից կոտորել էր մեկ ու կես միլիոն հայ: Մեկ դար հետո, խոսելով «Տեմոխ» շաբաթաթերթի հետ, Փամբակեանը

Միլանահայ Վազգեն Փամբակեանի վերջին հարցազրույցը

կեանը նորից հուզվում է այդ տարիները հիշելիս, սակայն բարկանում է այն լրագրողների վրա, որոնք «գրում են միայն այն մասին, որ բոլորը արդեն գիտեն, առանց ակնարկելու այն փաստը, որ ողջ աշխարհը գիտե՞նալով՝ անտարբեր է մնում ահավոր այդ հանցանքի նկատմամբ»:

- Պրն. Փամբակեան, հզմի՞րի ցեղասպանությունից հիշողություններ ունե՞ք:

- Ինչպե՞ս կարող եմ: Ընդամենը երկու տարեկան էի: Ծնվել եմ 1920 թվականի հունվարի 5-ին եւ, թեք այդ տարիներին Ջնյուրնիա էր հասել միայն ցեղասպանության արձագանքը, դա այն դաժնառով, որ սեղի բնակչության զգալի մասը եվրոպացի էր:

- Սակայն հետո վրա հասավ 1922 թվականը:

- Թուրքիայի կառավարությունը եւ բանակի ղեկավար Քեմալը, որը հետագայում դարձավ՝ Աթաթուրքը, որոշել էին ավարտին հասցնել էթնիկ զտումը վերացնելով Ջնյուրնիայի, որ կոչում էին «Գիա-

վուրների քաղաք», այսինքն՝ անհավաստների քաղաք, հայ ու հույն համայնքը: Ցեղասպանությունը հասավ նաեւ երկրի ավելի եվրոպական տարածքներ, քան ինչ համաժամարհային ուժերը անտարբեր էին մնացել Անատոլիայի ջարդերին:

- Ի՞նչ դասաւեց ձեռ ընտանիքին:

- Քեմալը իր հետ տարավ հորս՝ Օնիկին, որին ես այդպես էլ չճանաչեցի: 18 տարեկանից վեր բոլոր տղաներին հավաքեցին ու տարան: Մայրս ստիպված եղավ հեռանալ սնից ու թողնել նաեւ իր դեղատոնը, որը բռնագրավվել էր սեղական իշխանությունների կողմից, ինձ գրկել էր ու երկու եղբայրներիս ու քույրս հետ փախել էր մավադանայից: Սեպտեմբերի 30-ին, երբ քույրս մեզից թողնեց, երբեք չեմ հիշում, փախանք դեռի Հունաստան: Հիմա բավական է խոսել անցյալի մասին:

- Ինչո՞ւ:

- Հիմա ցեղասպանության 100-ամյակն է: Հարյուր տարի հետո հիշելու կամ դաստիարակում համար այլեւս ոչ մի վկա չի մնացել: Դա կարիքն էլ այլեւս չկա, քան թե 100 տարվա ընթացքում հարյուրավոր թերթեր հրատարակել են արդեն հարյուրավոր հոդվածներ այն մասին, թե ի՞նչ է սեղի ունեցել: Հազարավոր գրքեր են հրատարակվել եւ հազարավոր փաստաթղթեր կան, որոնք փաստագրում են եղածը: Սակայն ...

- Սակայն ի՞նչ...

- Դուք լրագրողներդ մեզ էլ ասե՛ք, որ աշխարհը անտարբեր է եւ որ Թուրքիան ցարունակում է հերքել եւ չի ընդունում անցյալի երիտարքերի մեղքերը, ինչպես դա արել է ասեմբլեաների, հրեաների նկատմամբ Հիտլերի գործած մեղքերի համար:

- Ի՞նչ կցանկանայիք այս հարյուրամյակի առիթով:

- Կցանկանայի, որ Թուրքիան վերջ տար հերքել այնպիսի մի ակնառու փաստ, որի մասին բոլորը գիտեն, որ եղել է եւ որ կոչվում է ցեղասպանություն: Կցանկանայի, որ տարբեր մեղքեր ունենան, որոնք գիտակցում են, թե ի՞նչ է սեղի ունեցել, առանց վախենալու Անկարայի դիվանագիտական ճնշումներից, բարձրաձայն ասելին ճշմարտությունը:

- Ձեզ համար ի՞նչ կարեւորություն ունի այս տարեթիվը:

- Ցեղասպանության 100-ամյակը ինձ համար մեծ ցավի եղելությունն է ու ցարունակությունը: Ցավ, որ ցարունակվում է նաեւ նրա համար, որ ասում են, օրինակ, «Իսլամոթէն ողբերգություն է սեղի ունեցել: Այո, սակայն ցեղասպանություն չի եղել»: Կամ «Կոստուածները մեկ միլիոն ու կես չէին, այլ հազար 300.000»: Կամ «Պատերազմի ժամանակ ցար թուրքեր էլ են զոհվել»:

- Քարտուղարի խորհրդատու Սանդրո Գոցցին ձեռնդաս մնաց խոսել ցեղասպանության մասին, քանզի «կարիք չկա դեռականորեն վկայակոչել հարցը, դեռությունների խնդիրը չէ որոշել, թե ի՞նչ է սեղի ունեցել հարյուր տարի առաջ»: Եթե Թուրքիան ցարունակում է ժխտել, Արեւելք դրանում մեղք ունի՞:

- Պատե՞նական ամբողջ Արեւելք մեղք ունի: Միացյալ Նահանգների նախագահը ամեն տարի ապրիլի 24-ին իր ելույթի ժամանակ հիշատակում է մեկ ու կես միլիոն հայերի կորուստը, սակայն երբեք չի արտասանել «ցեղասպանություն» բառը:

- Ձեռ կարծիքով կարելի՞ է ներել Թուրքիային:

- Ներել կարելի է նրան՝ ո՞ր ճանաչում է, թե ինչ մեղք է գործել:

- Թուրքիայի Եվրոխորհուրդ մտնելու բանակցությունները ավարտվել են 2006 թվին, սակայն հնարավոր է նորից վերսկսվեն: Ի՞նչ եք մտածում այդ ուղղությամբ:

- Մի ազգ, որը կամաց-կամաց ցանկացել է հրաժարվել ախիական եւ օսմանյան բարեբեկ, արել է ու ցարունակում է անել ամեն ինչ Եվրոպային մոտենալու համար, մեզ է հասկանա, որ միայն քեզ համեցնելով ու գլխարկ հազմելով, կամ կանանց դեմքերը առանց քողարկելու, հարցը չի լուծվի: Շատ ուրիշ բաներ մեզ է փոխել:

- Ի՞նչ բաներ:

- Առաջին հերթին մեզ է ճանաչեն այն հանգամանքը, որ յուրաքանչյուր ազգ, յուրաքանչյուր մարդ արարած ունի իր արժանապատիվությունը, որից հետո ամեն բան ինքն իրեն կսացվի:

Նյութը դասարանեց՝ ԱՐԲ ԶԱՐԲԱՆԵՐԸ Իսայիա

ANCA-ն Դավիթի դերում՝ ընդդէմ Գողիաթի

Հայ ժողովուրդը դարերի ընթացքում միշտ էլ անհավասար տայաբ է մղել թե՛նամու դեմ: Ավարայրի, Սարդարապատի մարտերը դրա վառ արդարացումներն են: Մեր օրերում այդ տայաբը ցարունակվում է եւ ոչ միայն մարտական դաժնում: Ամերիկայում գործող Հայ ազգային կոմիտեի՝ Հայ դասի նախագահ Բաֆֆի Համբարյանը սեղեկացնում է, որ Ադրբեջանի կառավարությունը մասնական 45 հազար դոլար է վճարում Վաշինգտոնում լոբբիստական գործունեություն ծավալող «Պոդեստա Գրուպ» ընկերությանը, որի ղեկավարն է Թոմի Պոդեստան, իսկ այս վերջինի եղբայր Ջոնը՝ Հիլարի Էլիմթոնի 2016 թվի նախագահական ընտրատարի նախագահն է: Կարելու է իմանալ, որ ըստ վիճակագրական տայաբների, տայամանագիրը Ադրբեջանի կառավարության եւ այդ ընկերության միջեւ նորոգվել է այս տարվա ապրիլին, ընդամենը օրեր անց Ղարաբաղի դեմ սանձազերծված բառուրա տատերազմից: ԱՄՆ-ի Արդարադատության դեպարտամենտի փաստաթղթերը վկայում են, որ 2016-ի ապրիլի 7-ին «Պոդեստա Գրուպ» ընկերությունը 70 հազար դոլար է ստացել Ադրբեջանից՝ «հավելյալ ծառայություններ» համար, որոնց մաս կարող է կազմել ճամարտությունները կոծելը:

Սյուն կողմից, ԱՄՆ-ում աշխույժ է նաեւ Թուրքիայի ցաեերը տատերազմող ներկայացուցիչների տայաթի դեմոկրատական կուսակցության նախկին առաջնորդ Դիկ Գեդարդի ընկերությունը, որ 1,7 միլիոն դոլարի տայամանագիր ունի թուրքա-

դողանը Գեդարդին եռամտայակը մեկ վճարում է 425 հազար դոլար: Նվաճումները ցույց են տայաթ, թե ինչքան բարոյաթե «ժամգոսված» միջավայր է սիրում Կարիտոլ Հիլուն եւ Սոթիակ տանը, որտեղ նախընտրում են որոշակի գումարի դիմաց տատերազմել Ալիեի եւ Էրդողանի նման բռնակալներին: Նրանք Գողիաթներն են, որոնց դեմ, ըստ Համբարյանի, տայաթի են դուրս եկել Հայ դասի գրատեյակի Դավիթները հանձինս Սիլվի Դեռակայանի՝ Օրենջ Զաունթիից (Կալիֆորնիա), որն իր ամուսնուն՝ Կարոյի եւ ամբողջ ընտանիքի աջակցությամբ, եւ Սիրիայում հասակ առած Պերճ Պարտունյանի՝ Չեթնուգայից (Թեմիսի), ինչպես նաեւ Մ. Նահանգների 50 նահանգներում սփռված հազարավոր այլ կամավորների, որոնք դաժնային օրենսդրության սահմաններում անդադրում ոգետություններ են անսահման նվիրվածությամբ ջանում են արդարություն հաստատել Հայաստանի եւ Արցախի հարցերի վերաբերյալ, առանց դույզն իսկ չափով դրամական ակնկալություններին: Նրանք մեր հոյաթս անցյալի եւ տայաթառ արդարայի վառ ներկայացուցիչներն են, որոնց Հայ դասի գրատեյակի նախագահը իր հաղորդագրության վերջում խորին հարգամբ ու շնորհակալություններ է հայտնում:

Տ. Օ.

ՍՈՒՐԵՆ Թ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Պատմական գիտությունների դոկտոր

Հայ ժողովրդի մեծագույն ողբերգության՝ Մեծ եղեռնի 100-ամյա տարելիցին նվիրված միջոցառումները մնացին հետևում: Արձանագրվեց, որ երկիր մոլորակի բոլոր մասերում իրականացվեցին հիշատակի, ոգեկոչման և խոնարհումի մեծա-

հանակ ձեռնարկներ: Տասնյակ երկրների խորհրդարաններ, նախագահներ ու վարչապետներ այդ առիթով ընդունեցին տարբեր բանաձևեր ու հայտարարություններ, վերահաստատեցին: Այս ամենի արդյունքում բազմաթիվ երկրներ ու ժողովուրդներ առավել խորությամբ ընկալեցին հայ ժողովրդի հեռ կասարվածը և իրենց համերաժխությունը հայտնեցին նրան:

Հայոց ցեղասպանության 100-ամյա տարելիցին նվիրված միջոցառումների ամփոփման յուրակերպ վկաները

կան հանձնաժողովին, ՀՀ արտաքին գործերի, սփյուռքի, կրթության և գիտության, մշակույթի նախարարություններին, Գիտությունների ազգային ակադեմիային, ՀՀ դեսպանություններին և միջազգային կառույցներում ՀՀ մշակույթի ներկայացուցիչներին հրահանգված միջոցառումները լայնածավալ կազմակերպելու, Հայոց ցեղասպանության 100-ամյա տարելիցին նվիրված միջոցառումները համակարգող տարածաշրջանային հանձնախմբերի ձևավորման և դրանց միջոցով արդյունավետ փոխգործակցություն ապահովելու խնդիրը իրականացված էր բարձր մակարդակով: Միանգամայն սեղին ու ժամանակին էր այդ հանձնաժողովի ընդունած Համահայկական հռչակագիրը և հայությանն ու միջազգային հանրությանը ներկայացրած ղեկավարության և ազգի սեփականը, մոտեցումներն ու սկզբունքները ցեղասպանությունը վերադարձ ժողովրդի օրհանգումը: Հռչակագիր, որը հենվում էր միջազգային փաստաթղթերի վրա, ոգեկոչում մեր նահատակների հիշատակը, երախտագիտություն էր հայտնում այն բոլոր ղեկավարներին, որոնք գրկաբաց ընդունեցին մեր հայրենակիցներին և դասադասեցին Հայոց ցեղասպանությունը: Հռչակագիր, որը հայության բոլոր սերունդներին ուղղված կոչ է՝ հիշել, հիշեցնել և դիմադրել, հասնել Հայ դաշի արդարացի և վերջնական լուծմանը:

Հայոց ցեղասպանության 100-ամյա տարելիցին նվիրված միջոցառումները համակարգող ղեկավարող հանձնաժողովի կազմն էլ լայն ընդունված անդամներն էր: Նրանում ներգրավված անդամները ներկայացնում էին հայության գրեթե բոլոր հասկանալի ու կարևորագույն գործառնություններ իրականացնող ինստիտուտները: Մնում է միայն ասել գովասանքի խոսքեր: Կարճ ասած՝ հանձնաժողովում ներգրավված էին գրեթե մեր բոլոր կարող ուժերը, որոնք արեցին ամեն հնարավորը: Այնպես որ, սա էր մեր ռեսուրսը և այն լավագույնս օգտագործվեց:

Երկրորդ հարցն էր դասադասումը և ներհանրապես ամենակարևորները: 1. հզոր թափով և ղեկավարող մակարդակով մեկ անգամ ես աշխարհայուր արվեց XX դարի առաջին ցեղասպանության փաստը և հաղափարի մարդկության ու ռազմապետները սեփական այդ սխուր և երբեմն հանրապետի մոռացություն մասնավորապես իրողությունը, 2. Հայ առաքելական եկեղեցու կողմից սրբացվեցին Մեծ եղեռնի

բոլոր նահատակները, 3. նախկին խեղճ, թախծոս, լավկան ու օգնություն հայցող դիմում-բողոքներին փոխարինելու եկան համաշխարհային առաջադեմ մարդկությանը հասցեագրված ավելի լայն փառաբանություն և, որ ամենակարևորն է՝ դասանցաբար կեցվածով, փաստարկված և հիմնավոր ելույթները, 4. միջազգային հանրությանը հայ ժողովուրդը ներկայացավ Հայաստանի Հանրապետություն, Արցախի Հանրապետություն և Սփյուռք ամրակուռ եռամիասնության սեփով, որը մեր գալիքի հաղթանակների խոսուն վկայություն է և հիմնավոր առիթավայր է, 5. Գեղարքունիքի (գաղսնիքի) չէ և լայն անգամներ աղագուցված) դասնության բոլոր կեղծամներում, բոլոր վճռորոշ փորձությունների ժամանակ, երբ մենք միասնական ենք եղել, անդամայն հաղթել ենք, 5. Երեւան, որ 100-ամյա տարելիցը ներկայումս ցեղասպանության մահաճակատի սրբանշան էր բոլորովին էլ չի ավարտվում մեր անելիքը, այլ նոր թափով ու նոր մեթոդներով շարունակվելու է: Ավելի խելամիտ, հավասարակշռված, գիտականորեն հիմնավորված և իրավունքի տարբեր ծյուղերին հարի դրսեւորումներով համաշխարհային տարբեր կառույցներում մեր դասանցափոխությունը

և իրականացվեց, ֆանի որ հայ ժողովուրդն էր միակ դասավարդ դասնորմի և միակ դասավարդի աշխարհակուլ ֆաղափարությունը կյանքի կոչելու և իրականություն դարձնելու դեմ: Իսկ ցեղասպանությունն իրականացնողները «եվրոպաներում կրթված» և իշխանության եկած ծայրահեղական երիտասարդներն էին, որոնք լայն լայն գիտակցում էին, որ հայերն ավելի զարգացած էին, ունեւոր, գործունյա և որ ամենակարևորն է՝ բնակվում էին իրենց բուն հայրենիքում և հիմնական դասանցափոխությունը իրենց իրավունքների ու պատվարների:

Հայսնի է, որ Հայոց ցեղասպանության ժամանակ 1,5 մլն անմեղ զոհերից և մեծամասնակ գաղթականներից բացի ահաբեկիչ չափերի հասան մշակութային, տարածային ու նյութական կորուստները: Հայսնի իրողություն է նաեւ, որ ցեղասպանությունը՝ որդես միջազգային արհեստներում ընդունված հասկացություն, միս ու արյուն ստացավ լեռնային Ռաֆայել Լեւնիկի հեղինակած «Ցեղասպանության հանցագործությունը կանխարգելելու և դասնորմի մասին» փաստաթղթում, որն ընդունվեց 1948 թ. Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր Ասամբլեայի կողմից: Այն

միջազգային իրավունքում ամրագրեց, որ ցեղասպանությունը միջազգային հանցագործություն է, որը չունի վաղեմության ժամկետ և բոլոր ստորագրող ղեկավարները դասավոր են դասնորմի ցեղասպանության հանցագործներին: Ի դեպ, Թուրքիան նույնպես 1951 թ. վավերացրել է այս կոնվենցիան, որը սակայն մինչ օրս մնացել է ձայն բարբառող յանապաշի:

Ժողովածուում արձանագրված է նաեւ, որ 2015 թվականը դասնության հղովկություն ամրագրվեց որդես հայ ժողովրդին հայոց ղեկավարության շուրջ համախմբելու, միասնաբար գործելու, աշխարհին ես մեկ անգամ իրագրելու այն ծանրագույն հանցագործության մասին, որ կասարվել է Օսմանյան կայսրության ժամանակ, որի իրավահաջորդ Թուրքիայի հանրապետությունը դասնորմի էր իրականացրել, դասադասել այն և ամեն ինչ անել ցեղասպանության հետևանքները վերացնելու համար:

«Փաստում են լուսանկարները» խորագրի ներքո ներկայացված են 100-ամյա տարելիցին նվիրված միջոցառումները կարճ տեղեկատվությունների և լուսանկարների լեզվով: Մասնավորապես տղագրված է ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանի կողմից Փիժեռնակաբերդի հուշահամալիրում հրատարակված Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի համահայկական հռչակագիրը, Հայոց ցեղասպանությունը ընդունած միջազգային տարբեր կառույցների ու երկրների խորհրդարանների օրենքները, բանաձևերը, որոշումները և հայտարարությունները: Դրանց հաջորդում են աշխարհի տարբեր երկրներում «Հիշում ենք և դասնորմում» խորագրով կազմակերպված արդարության ֆայլարքայների, բողոքի երթերի և հանրահավաքների, «Արարաի ստորոտին» միջազգային մեղիա ֆորումի, Գլոբալ ֆորումի, Հայոց ցեղասպանության 100-ամյա տարելիցին անդրադարձած աշխարհի բոլոր լրատվամիջոցների, տարբեր երկրներում այդ թեմայով տղագրված նամակագրությունների, սկիզբ առած բազմաթիվ արժույթների, վախանակների, ցուցանակների, ֆլեյտների, մոնումենտալությունների, համաժողովների, գիտաժողովների, հիշատակի և ոգեկոչման արարողությունների, տղագրված հուշարձանների, խաչքարերի, ծառայունների, մշակութային միջոցառումների, ցուցանակների, գիտախոսակցական, հրատարակչական աշխատանքների մասին դասնորմ լուսանկարները:

Քանի որ ժողովածուում հասցեագրված է աշխարհապիտու հայության ու օտար ազգի հասկարդես երիտասարդությանն ու մասաղ սերնդին, ուսի սխալված չենք լինի ասել, որ այն ունի նաեւ դասնորմակչական նոդասակ ու նեանակություն: Հետեաղես ուսկյալ ու լուսանկարառաս և սակավախոս մոտեցման սկզբունքը լիովին արդարացված է: Ընդիանոր առմամբ այն ավելի ֆան հաջողված է և արժանի է ամենայն դրվասանքի:

Հայոց ցեղասպանության 100-ամյա տարելիցին նվիրված միջոցառումներն ամփոփող մյուս ժողովածուում ՀՀ Մշակույթի նախարարության ղեկավարած աշակցությամբ դարձյալ «Հիշում ենք և դասնորմում» խորագրով հրատարակված սեղանի օրացույցն է: Այստեղ զետեղված են հայ նկարիչների 1915 թվականից հետո սեղծված գործերը, որոնք հայ կերտարվեստի ուսային, ժամային ու թեմաշիկ բազմազանությամբ արտացոլում են նախորդ դարի առաջին մեծագույն ուրազործությունը վերադարձ, իր ներկան ու աղագան կերտել արունակող հայ ժողովրդի հավաքական կերտարը: Նկարներից ակներես է դառնում, որ ֆաղափարի աշխարհում իրագործված ցեղասպանության դաժան հարվածները կրե-

լուց հետո էլ հայ ժողովուրդը չի ընկալել, չի՝ հուսահատվել և չի՝ բարոյալվել: Ընդհակառակը՝ ոսի է կանգնել ու դարձյալ արունակել սեղծագործել:

Ժողովածուում վկայում է, որ հրաժով փրկվելով Մեծ եղեռնի նախադից և հանգրվանելով աշխարհի տարբեր ծագրում, հայ ժողովրդի զավակները ոչ միայն վերընծյուղվեցին ու գոյատեւեցին, այլեւ ամենուր դրսեւորելով իրենց սեղծագործ տղանը, դարձան աշխարհահռչակ ու անվանի արվեստագետներ:

Տարվա օրերի ֆանակին համադասախան 365 էջից բաղկացած օրացույցի յուրաքանչյուր էջում ներկայացված է մեկ հայ նկարիչի սեղծագործություն և այդ նկարիչի ինֆանախոսուվանական կան նոդասակային ուրեւ կարճ խոսք: Այս յուրաքանչյուր դասնորմաարհուն առանց ընտրության ուրեւ սկզբունքի իրար են հաջորդում Գառզուն, Սերգեյ Փարազանով, Լեւոն Թութունջյանը, Եմիլ Գազարը, Ռաֆայել Աթայանը, Վարդգես Սուրենյանցը, Մարտիրոս Սարյանը, Ժանսեմը, Փանոս Թերլեմեզյանը, Էդգար Շահինը, Հարություն Կալենցը, Հրաչյա Ռուխկյանը, Արշիլ Գորկին, Հակոբ Հակոբյանը, Գրիգոր Խանջյանը և մեր մյուս մեծերը, որոնց կողմից իրենց գողտրիկ և հաջողված աշխատանքներով արված լրացումն են մեր ոչ այնպես հայսնիները:

Կարծում ենք, որ այս ժողովածուում ես արժանի է զնահասանքի: Գտնում ենք, որ այստեսակ ձեռնարկները միանեանակ անհրաժեես են և որդես ինֆորմացիոն ու ֆարգիչ նյութեր՝ լրացուցիչ խթան կարող են դառնալ Հայոց ցեղասպանությունը այսուհետեւ ես աշխարհին ձանաչել սալու և հայ ժողովրդի արդարացի դասնորմ լուծում դասնորմելու տեսակետից:

ՀԱԿՈՐ ԱՍՍԵՐՅԱՆ

Պրահա

ՊՐԱՅԱ. -Սեպտեմբերի 26-ից մինչև հոկտեմբերի 9-ը Պրահայի «Մանես» հայկյան ցուցասրահում անցկացվող միջազգային ճարտարապետական ցուցադրման մասնակցեցին նաև Հայաստանի ներկայացուցիչները: Գեղարվեստական և արվեստաբանական հարցերին միջուկային միջազգային այս ստուգատեսն անցկացվում էր 10-րդ անգամ: Այս արվեստական ցուցադրման կարգախոսն էր «Օրգանիկ ֆալս»-ը, որը ներկայացնում էր ժամանակակից աշխարհի ճարտարապետության, արվեստագիտության, լանդշաֆտի, արվեստի վերածնունդն և զարգացման օրինակներով ժյուրիի ընտրած ամենահաջողված նախագծերը: Այս արվեստական ցուցադրման մասնակցեցին 21 երկրների ճարտարապետների նախագծեր: «Արդեն չորրորդ անգամ ենք մասնակցում Պրահայի ճարտարապետական ցուցադրման», - մեզ հետ զրույցում ասաց Պրահայի «Գեղարվեստական ցուցադրման» համակարգիչի ղեկավարը Վահագն Մանուկյանը: Նրա ջանքերի շնորհիվ այս արվեստական ցուցադրման անցկացվելու նաև Հայաստանում:

«Նախորդ արվեստական ցուցադրման համաձայնագրում էր որոշում, թե որ նախագիծն էր Հայաստանից մասնակցելու փառասնուն: Այս արվեստական ցուցադրման կարգախոսն էր «Օրգանիկ ֆալս»-ը, որը ներկայացնում էր ժամանակակից աշխարհի ճարտարապետության, արվեստագիտության, լանդշաֆտի, արվեստի վերածնունդն և զարգացման օրինակներով ժյուրիի ընտրած ամենահաջողված նախագծերը: Այս արվեստական ցուցադրման մասնակցեցին 21 երկրների ճարտարապետների նախագծեր: «Արդեն չորրորդ անգամ ենք մասնակցում Պրահայի ճարտարապետական ցուցադրման», - մեզ հետ զրույցում ասաց Պրահայի «Գեղարվեստական ցուցադրման» համակարգիչի ղեկավարը Վահագն Մանուկյանը: Նրա ջանքերի շնորհիվ այս արվեստական ցուցադրման անցկացվելու նաև Հայաստանում:

Հայ երիտասարդների աշխատանքը դարձավ Պրահայի ճարտարապետական ցուցադրման հիմնական խորհրդանիշը

Լուսինե Բաղդասարյանի և Արամ Շահոյանի նախագծած Ուղղահայաց հողագործության կենտրոնը

ընտրեց մեր ուղարկած նախագծերից, - ասում է նա: Ժյուրիի Հայաստանից հաղթող էր ճանաչել Tim Flynn Architects-ի ճարտարապետական արվեստագիտությունը, որի նախագիծն էր «Այս մրցանակի շնորհիվ նրանք իրավունք ստացան մասնակցելու Պրահայի ճարտարապետական ցուցադրմանը՝ առանց մասնակցելու նախագիծը ներկայացնելու, բայց փոխարենը նրանց մասին փակցվեց ճեղքվածքային վահանակ և ցուցահանդեսի սրահում անընդհատ ցուցադրվում էր նրանց աշխատանքի մասին լուսանկարները: Մրցույթի արդյունքներում նաև Երևանում անցկացրեցին ճարտարապետական ցուցադրման 23-ամյա Լուսինե Բաղդասարյանի

և 22-ամյա Արամ Շահոյանի նախագծած Ուղղահայաց հողագործության կենտրոնի նախագիծը և նրանց դարձրեցին հաղթող մրցանակակիր: «Այս մրցանակի շնորհիվ նրանք իրավունք ստացան մասնակցելու Պրահայի ճարտարապետական ցուցադրմանը՝ առանց մասնակցելու նախագիծը ներկայացնելու, բայց փոխարենը նրանց մասին փակցվեց ճեղքվածքային վահանակ և ցուցահանդեսի սրահում անընդհատ ցուցադրվում էր նրանց աշխատանքի մասին լուսանկարները: Մրցույթի արդյունքներում նաև Երևանում անցկացրեցին ճարտարապետական ցուցադրման 23-ամյա Լուսինե Բաղդասարյանի

և նախագծերը, ինչպես նաև անցյալ արվեստական ցուցադրման ժամանակ նաև այլ միջազգային մրցույթներում: Այս ցուցադրման կարգախոսն էր «Օրգանիկ ֆալս»,- ասաց Վահագն Մանուկյանը: Նրա ասելով, իհարկե, Երևանում արվեստագիտական ցուցադրման մասնակցեցին նաև այլ ճարտարապետական մրցույթներում: Հաջորդ արվեստական ցուցադրման մասնակցեցին նաև ժյուրիի անդամների գործերը, ինչպես նաև միջազգային այլ ճարտարապետական գրասենյակների աշխատանքներ, որոնք ներկայացվել են Պրահայում: Երևանի ճարտարապետական ցուցադրման այս արվեստական ցուցադրման մասնակցեցին 10 արվեստագետ, ամեն մեկը մի քանի նախագիծով: «Այս արվեստական ցուցադրման ցուցադրման անցկացրել ենք առանց մեծ հովանավորների: Մեզ համար մեծ օգնություն էր Թամարյանի անվան ճարտարապետության ինստիտուտ-թանգարանի սրահում ճարտարապետների, ինչպես նաև մեր թիմի և կամավորների անվարձաբարձր աշխատանքը: Հաջորդ արվեստական ցուցադրման հովանավոր ունենանք, ապա մրցույթը կանցկացնենք առանց նախադրյալների», - ընդգծում է Երևանի «ճարտարապետական ցուցադրման» կոորդինատորը: Ինչ էլ սալիս նման մրցույթներին մասնակցությունը մեր հարցին, Վահագն Մանուկյանը ասելով, Վահագն Մանուկյանը ասելով, «Ամենակարևորը՝ ճանաչում: Նաև մի հարթակ է, որտեղ ճեղք է ունենում փորձի փոխանակում: Այնուհետև տրամադրվում է կատարող (ուղեցույց-դասերգիստ), որն ուղարկվում է բոլոր մասնակցներին աշխատանքի մեկ և նաև դրվում է համացանցում: Սա արդեն լավ մեծ գովազդ է: Օրինակ, մեր երիտասարդների՝ Լուսինեի և Արամի աշխատանքն այնքան են հավանել, որ Պրահայի փառասնունի կարգախոսից մեկը նրանց նախագծի լուսանկարը գեղեցիկ են և իրենց կայքէջում իբրև փառասնունի խորհրդանիշ, և Պրահայի փողոցներում փակցված սարքեր վահանակների վրա են գեղեցիկ, ինչը հայ ճարտարապետների աշխատանքի մեծ գնահատական է»:

«Ամբողջ փառասնունի դրակարգում նաև այն է, որ իրենց ժեստը դնում են ճարտարապետական միջավայրի վրա», - եզրակացրել է Վահագն Մանուկյանը: Հաջորդ արվեստական ցուցադրման կանցկացվող սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին: «ՕՐԵՐ»

Արծաթե ԲԱՍԻՉԻՆՅԱՆ

Նրանք իմացել են 150 լեզու, նաև՝ հայերեն Տասիլո Շուքրալիյա, Էմիլ Զեբու

Պատմությանը հայկյան են բացառիկ լեզվական ընդունակությամբ օժտված անձինք, որոնք հեշտությամբ մեկը մյուսի ետևից սովորել են տասն-տասն լեզուներ: Սակայն ինչ են եղել այնպիսիք, որոնք սիրալիցաբար լեզուների թիվն անցել է հարյուրից: Ներկայացնում ենք ֆենոմենալ հմտությամբ օժտված երկու գերմանացի անձնավորությունների, որոնք իմացել են ավելի քան 150 լեզու, ներառյալ հայերենը...

Գերմանացի լեզվաբան, փիլիսոփայության դոկտոր Տասիլո Շուքրալիյա (1891, Մյունխեն-1936, Բեռլին) ծնվել է համալսարանի ուղեգրով և գրադարանավարու ընտանիքում: Ուսանել է գործել է Լեհաստանում, Չեխոսլովակիայում, աշխատել որպես գիմնազիայի ուսուցիչ: Առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակ որպես թարգմանիչ աշխատել է բուլղարական դիվիզիայում: Հրատարակել է «Շուքրալիյայի «Մակեդոնների բարբառները» (1938), հեռանալով «Գերմաներենի ուր առաջինությունները» (1941), իսկ «Համեմատական բանասիրական ուսումնասիրությունների հանդեսի» 1961 թվականի հաստատում «Հայերենը և խեթերենը» հետազոտությունները:

Շուքրալիյայի մասին տեղեկություններն այսօր դժվար գտնելի են, քանի որ նա գործել է հիշելից ժամանակաշրջանի Գերմանիայում: Նրա մասին խոսվում է Զլեմենտ Զնորձի «Հանրամատչելի լեզվաբանություն» գրքում (Թյուրինգեն, 2005): Ընդհակառակ ենք գերմանաբանական և արևմտաեվրոպական հիմնականի մասին որոշ սկզբնական տեղեկություններ համար:

Սա այս Տասիլո Շուքրալիյայի մասնագիտության բերումով իմացել է 150 լեզու, նաև հայերեն: Նա սիրել է գերմանացի հեղինակների ընթերցել օտար լեզուներով: Թոմաս Մանին՝ ռուսերեն, Գյոթեին՝ չինարեն, իսկ Շիլլերին՝ հայերեն: Մի առիթով նա ասել է. «Հայերը լավ են սիրում Շիլլերին և լավ գործեր են թարգմանել նրանից: Նաև էժան է գնելու համար: Շիլլերի հայերեն թարգմանության համար ես գրավաճառին 20 դրամ

մինչ քան վճարում, քանի որ գրավաճառը բեռնիցում հեշտությամբ չի կարող հայերեն գրքեր վաճառել»:

Մյուս բազմալեզուներ գերմանացի էմիլ Զեբու է (1867, Ֆրայբուրգ - 1930, Բեռլին), որն էլ գրավոր ու բանավոր սիրալիցաբար է 68 լեզու և սովորել 120 այլ լեզու: Յոթ տարեկանից մինչև կյանքի վերջը նա լեզուներ է սովորել: Դրոյցն ավարտելու արդեն նա արդեն իմացել է 12 լեզու, որոնց թվում ռուսերեն և թուրքերեն: Այնուհետև ուսանել է Բեռլինի համալսարանի իրավաբանական բաժնում, սովորելով չինարեն: 1893-ից որպես թարգմանիչ ղեկավարելով Պեկինում Գերմանիայի դեսպանատանը՝ նա արդեն իմացել է լեզուներ սովորել: Ըրջադասում նրան անվանել են «այլալեզու բառարան»: 1912 թվականին Զեբուը դիմել է, որ լավ մակարդակով սիրալիցաբար է 32 լեզու, ներառյալ մանչուերենին, մոնղոլերենին և չինարենին: 1917-ին վերադառնալով Գերմանիա՝ մինչև կյանքի վերջն աշխատել է Գերմանիայի արտաքին գործերի նախարարության լեզվական ծառայության կենտրոնում: Հետաքրքիր է, որ նախարարության բոլոր աշխատողներն իրենց իմացած յուրաքանչյուր լեզվի համար աշխատանքային հավելում են ստացել, սակայն Զեբուին մեծ էլ են լրացուցիչ վճարումներ կատարել, քանի որ նրա սիրալիցաբար բազմալեզու լեզուները նրան կարող էին միլիոնավոր դարձնել, ինչը լավ էր թանկ կուստեր ղեկավարելու վրա: Ծառայության ղեկավարը մի անգամ ասել է, որ Զեբուը փոխարինում է երեսուր լրացուցիչ աշխատակիցների: Զեբուի՝ ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի գրադարանում զսնվող գրադարանում կան մամուլ և գրքեր 120 լեզուներով:

Այս ֆենոմենալ բազմալեզուները սիրալիցաբար է նաև մեռած լեզուների (հին եգիպտերեն, ռուսերեն, արամեերեն, բաբելոներեն, դիցերեն, սանսկրիտ) և այնպիսի լեզուների, ինչպիսիք են բասկերենը իր չորս բարբառներով, այնուհետև, բուրյաթերենը, միլիտերենը, սվաբիլից, ճավայերենը, մալայե-

րենը... Նրա գրառումները և դասագրքերը ցույց են տալիս, որ լեզուների մի մասը Զեբուն ուսանել է իր մայրենի գերմաներենի, մյուս մասը՝ արդեն սովորած լեզուների հիման վրա: Օրինակ, աֆրաներենը, բիրայերենը, գուջարաթի, իռլանդերենը, սինգալերենը, ուրդու և հինդի նա սովորել է անգլերենի, բուրյաթերենը, բաբարերենը, ուկրաիներենը և ֆիններենը՝ ռուսերենի, բասկերենը՝ իտալերենի հիման վրա: Նրան նաև օգնել են Նոր կասկարանի 61 լեզվով թարգմանությունները:

Նյարդաբան Օսթր Ֆոքսը ուսումնասիրել է Էմիլ Զեբուի ուղեղը (այն մինչ օրս դասվում է Հայնեի անվան Դյուսելդորֆի համալսարանի ուղեղի հետազոտման ինստիտուտում): Ուսումնասիրողները նկատել են զգալի տարբերություն Զեբուի և սովորական մահկանացուների ուղեղների միջև. Զեբուի մոտ ուղեղի սղիակ մյուսն առկա է եղել նկատելիորեն մեծ ֆունկցիայով, հասկալի ծախս կիսագնդում:

Իսկ ի՞նչ պայմաններում է Էմիլ Զեբուն ուսանել հայոց լեզուն: Վերջինիս հետ Պեկինի գերմանական դեսպանատան աշխատած դիվանագետ և հետախույզ Վեներ Օսոն ֆոն Հենթելը 1962-ին լույս տեսած իր «Իմ կյանքը. մի առաքելություն» ինքնակենսագրական հատվածի մի գլուխը նվիրել է հայկյան բազմալեզուներին, որտեղ էլ վկայել է Զեբուի կողմից հայոց լեզուն սովորելու մասին:

«Զեբուը մի արակարգ անձնավորություն էր: 1912-ին արդեն սիրալիցաբար էր 32 լեզուների, ոչ թե այնպես, ինչպես մի քանի բազմալեզու մարդիկ հավակնում են գիտնալ, այլ կատարելապես և վայելչորեն, որը նույն-քան ֆազտեղյակ էր արաբերենին, որքան ռուսերենին կամ իսպաներենին:

Մի անգամ առիթ ունեցա ականատես լինելու, թե նա ինչպես է լեզուներ սովորելու գործին: Դրերկովը, Զեբուը և ես մի ամերիկացի հնագետի հյուրն էինք գնացի ռեսուրսում: Որոշ ժամանակ անց Զեբու-

ը, որ մինչ այդ լուր է անցած էր, սկսեց ջղային արձույթ կատարել: Հետո այլևս չկարողացավ դիմանալ, ոտի էլավ և մոտեցավ մեր ետևում գտնվող մի սեղանի: Զառվելով մոտեցավ միջերկրակամուցու սրահ ունեցող երկու թխալի անձանց և լավ չանցած՝ բավարարված հեռացավ նրանց մոտից: Նրա ականջին էին հասել հնչյունները մի լեզվի, որը նույնիսկ իրեն անծանոթ էր: Այդ լեզուն չէր կարող գեղեցիկ ոչ Ասիայի արեելքում, ոչ արևմուտքում: Հայերեն էր: Նույն օրն իսկ հեռագրով Լայպցիգի համալսարանի մասնաճյուղից խնդրեց հայերենի ֆերականություն, գրաբար եկեղեցական գրքեր և հայերեն ժամանակակից վեպեր: Երկու ցուցադրող սովորեց ֆերականությունը, երբ ցուցադրեց՝ գրաբար, իսկ չորս ցուցադրող՝ աշխարհաբար: Այս կարճ ժամանակից հետո կատարելապես սիրալիցաբար էր այդ նոր լեզվին»:

Շուկաների 1-ին չինական յուանը **դաստիարակները** **Արժույթի միջազգային հիմնադրամի (ԱՄԿ) գամբյուղում, դասվավոր սեղ զբաղեցնելով դոլարի, եվրոյի, բրիտանական ֆունտի և ձաղոնական իենի կողմից:** **Անուես, համախարհային ֆինանսական համակարգը դեռ այնքան էլ չուսչի վերակառուցվի, քանի որ դոլարային համընդհանուր դասակարգումը ներկայումս գնահատվում են 11 սրիլիոն դոլար, իսկ հիմնադրամի արժույթային գամբյուղը կազմում է ընդամենը 285 մլրդ դոլար կամ 204,1 մլրդ SDR (ԱՄԿ-ի դայմանական դրամական միավոր): Այդ մասին տեղեկացնում է Bloomberg գործակալությունը: Այդուհանդերձ, սվյալ իրադարձության հոգեբանական ազդեցությունն ակնհայտ է: Չէ՞ որ ԱՄԿ-ի գամբյուղում վերջին փոփոխությունը սեղի էր ունեցել 1999-ին, երբ միասնական եվրոդական արժույթը միավորեց ֆրանսիական ֆրանկն ու գերմանական մարկը: Տասը տարի անց, արդեն միջազգային ֆինանսական ձգնաժամի ժայթանջներում, ՉԺԿ ժողովրդական բանկի կառավարիչ Չչոու Սյաոչուանը դասադարձեց դոլարի մենափրությունը, դա համարելով սնտեսական ցնցումների գլխավոր դասձառներից մեկը:**

Յուան դոլարի փոխարեն

ԱՄԿ-ն երկար ժամանակ վարանում էր, փորձելով հավասարակշռություն դաստիարակել Վաշինգտոնի և Պեկինի միջև: Սակայն 2015-ի աշնանը չինացիներն այնուամենայնիվ հասան իրենց նպատակին. հիմնադրամը համաձայնեց յուանը ներառել արժույթային գամբյուղի մեջ: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ անցյալ տարվա դեկտեմբերին ԱՄՆ Կոնգրեսը հավանություն սվեց ԱՄԿ բարեփոխմանը և լիազորությունների ընդլայնմանը, առաջիկա տարիներին դրա բյուջեն կգերազանցի 700 մլրդ դոլարը, դրանով իսկ ուժեղացնելով նաեւ Չինաստանի սնտեսական ներկայությունը:

Ռուսաստանի հայտնի վերլուծաբան **Ասարգիս Ծասուրյանը** REGNUM գործակալության կայքում մեծ կարեւորություն է տալիս ձեւավորվող աշխարհակարգի արժույթաֆինանսական կողմերին, քանզի հենց այնտեղով է անցնում փոխանակման երկու կենտրոնների՝ Նյու Յորքի և Լոնդոնի ջրբաժանը: Ըստ որում, վերջինս Պեկինից դասակարգային օգնություն է հայցում սնտեսության և ֆադակալականության մեջ ամերիկացիների գերիշխանությունը հավասարակշռելու ակնկալությամբ: Դա հաստատում է այն փաստը, որ յուանի համար Լոնդոնը դարձել է անկանխիկ հաշվարկների գծով աշխարհում մեծությամբ երկրորդ օֆոնրային կենտրոնը (6,3 տոկոս բաժնեմասով), հաղորդում է International Business Times թերթը: Առաջին տեղում Հոնկոնգն է, որին բաժին է ընկնում յուանով կատարվող բոլոր ֆինանսական գործառնությունների 72,5 տոկոսը: Չինական արժույթով կատարվող ամենօրյա գործառնությունների ծավալը գնահատվում է 39 մլրդ դոլար: Ինչ վերաբերում է դոլարին ու եվրոյին, դրանց դիրքերն առայժմ անաստան են՝ համադասախանաբար 1,9 սրիլիոն և 837 մլրդ դոլար:

Լոնդոնյան Սիթիի կառավարիչներից մեկը՝ ֆինանսիստ **Սար Բոլեւոսը**, հետեյալ կերպ է բնութագրում չին-բրիտանական հարաբերությունների կարեւորությունը. «Շնորհիվ այն բանի, որ Լոնդոնը դարձել է չինական արժույթի համար մեծությամբ երկրորդ օֆոնրային փոխանակման կենտրոնը, բրիտանական կորորոցիաները կարող են յուանով ստանալ ամեն սեսակ ադրանքներ և ծառայություններ, ինչը նպաստում է երկ-

կողմ առեւտրի զարգացմանը: Այժմ դեղի ՉՏԿ արտահանումը կարելի է իրականացնել հենց տեղական արժույթով, ինչը առավել ձեռննու է դարձնում գործարհները: Նույնը վերաբերում է նաեւ ներմուծմանը»:

Այստիսով, Մեծ Բրիտանիան փորձում է վերականգնել առաջատար դիրքերը ֆինանսական ծառայությունների համախարհային շուկայում, որտեղ իր բաժինն անկասելիորեն նվազում է ի հաշիվ Հոնկոնգի, Տոկիոյի և Սինգադորի: Միջազգային հաշվարկների բանկի սվյալներով, 2013 թվականից արժույթային շուկայում Լոնդոնի բաժինը 41-ից իջել է 37 տոկոսի, մինչդեռ Հոնկոնգը, Տոկիոն և Սինգադորը իրենց ընդհանուր բաժինը 15-ից հասցրել են 21 տոկոսի: Բրիտանացիների սրամաքանությունը հասկանալի է. Եվրոմիությունը Չինաստանի խոտորագույն առեւտրական գործընկերն է, ինչը Եվրոպայում մեծացնում

մեկ այլ տեղ, եւ դաստաս կլինեն անձամբ ձեռ ուղեկցելու», ասել է նա: Այս առաջարկությունը եւ Արեւելյան Հալեւոյի օդային ռմբակոծումները հարուցել են Արեւմուտի կրուկ հակազդեցությունը: Մասնավորադե ֆրանսիական Le Point շաբաթադանդեը հանկարծ հիշեց ֆադադում մնացած 275 հազար բնակիչների մասին: Արեւմուտյան ՉԼՄները մարդկանց հիշում են լոկ այն ժամանակ, երբ առիթ է ստեղծվում նախագահ Բաւար Ասադին «Արյունահեղության» մեջ մեղադրելու համար: «Մոլուսնիկ» ռադիոկայանի սվյալներով, Արեւելյան Հալեւոյում բնավորված «Ան-Նուսրայի» ահաբեկիչներից բացի, այնտեղ են գտնվում արեւմուտի մոտ 200 զինվորական հրահանգիչներ: Սիրիայի զինված ուժերի գլխավոր հրամանատարությունը ձգարիս տեղեկություններ ունի Հալեւոյի արեւելյան գրոհայինների գտնվելու վայրերի եւ նրանց դաստասները:

Շահ ֆադադը «Մեսաֆի ճանադարի սնտեսական գոտու» կարեւոր կետերից է, որի հետ Մոսուլի եւ Հալեւոյի շաղկապումը հնարավորություն կտա փոխակերմել Եվրոմիոյան եւ Չինաստանի առեւտրական հարաբերությունների կառուցվածքի սրամաքանությունը: Եվ ամերիկացիները չեն կարող դրան նայել մասների առանով:

Գործին միջամտում է Թուրքիան, որն ավելի վաղ ԱՄՆ-ին հայտնել էր, թե Իրաֆի շահ աշխարհադորը ձգտելու է դեղի Իրան եւ Սիրիա ցամաֆային միջանց բացել, օգտագործելով Մոսուլից 50 կմ հեռու ընկած Թալ-Աֆարի դիրքերը (Նիսնվեի նահանգ): Պարզվում է, որ 2014 թ. ԻՊ ահաբեկիչների կողմից Մոսուլի գրավումը հարված է հենց Իրանին, որը Իրաֆի հյուսիսով օգնություն էր հասցնում Դամասկոսին: Այսինքն սիրիացիներին Իրանի ցուցաբերած օգնությունը դեմ էր Անկարայի շահերին:

Չինաստանն ու Բրիտանիան կիսում են Եվրոպան

Երա բախար վճռվում է հալեւոյում, Մոսուլում եւ Բերմանշահում

է յուանի դաստասը, Լոնդոնին (աշխարհամասում յուանի գլխավոր օմերասորին) թոյլ է տալիս մնալ Եվրոպայի առաջատար ֆինանսական կենտրոնը, իսկ ադադայում նույնիսկ դեռ ունենալ մնացյալ աշխարհում, ներառյալ Հյուսիսային Ամերիկայում: Հենց այդ դաստասով Բրիտանիան դուրս է գալիս ԵՄ-ից. դա նրան թոյլ կտա կառավարել եվրոդա-չինական առեւտրական հոսքերը՝ անտեսելով Եվրոհանձնաժողովը եւ ԵՄ Կենտրոնական բանկը, որտեղ իշխում են Գերմանիայի, Լյուսեմբուրգի եւ Իտալիայի բանկային հաստասությունները:

Հալեւոյ, Մոսուլ եւ Բերմանշահ

Վերոհիշյալ նրբերանգները վերահարկն են համախարհային ֆադադականության, որի կայունությունը կախված է Սիրիայի եւ Իրաֆի դաստասումների ընթացից: Խոսքը չինական «Մեսաֆի ճանադարի» նախագծի մասին է, որով Չինաստանը Մերձավոր եւ Միջին Արեւելի երկրների միջոցով կադվելու է Եվրոմիոյանը: Նախագծի ճակատագիրը անխզելիորեն կադված է սիրիական Հալեւոյ եւ Իրաֆյան Մոսուլ ֆադադների հետ: Սիրիայի կառավարական բանկը վերջերս «Ան-Նուսրա ճակատի» ահաբեկիչներին նեղում է Հալեւոյի արեւելյան եւ առաջ է արժվում Բուսան ալ-Փաւայի քաղանում, հաղորդում է Իրանական Tasnim News գործակալությունը: ՄԱԿ-ի գլխավոր ֆարսուդարի Սիրիայի գծով հասուկ դասվիրակ **Սաֆան դե Միսուրան** «Ան-Նուսրայի» հետերդներին առաջարկել է հեռանալ Հալեւոյից: «Եթե դուր որոտեմ Արեւելյան Հալեւոյը թողնել արժանավոր կերպով, ձեռ գեմով գնալ Իդլիբ կամ

Թուրքական Daily Sabah թերթը մանրամասնում է, որ Իրաֆյան Զրդասանի նախագահ Մասուդ Բարզանիին հավասարի «փեւերգա» կազմավորումները կվերահսկեն Սինջարի սահմանը, որտեղ ներկայումս մասամբ կենտրոնացած են PKK-ի ուժեր: «Իրաֆի շահ աշխարհադորը Սինջարի սահմանում PKK-ի ազակցությունից կօգսվի Սիրիա հասնելու համար: Դա թոյլ կտա դյուրացնել Բաւար Ասադի բանակի ռազմական եւ նյութատեխնիկական մասակարարումը: ԻՊ-ն առաջվա դեպ վերահսկում է Սինջար ֆադադի կեսը, մինչ PKK-ն վերահսկում է ֆադադի կենտրոնը եւ Սիրիային սահմանակից քաղանները: Թուրքական հետախուզության սվյալներով, PKK-ն «Սինջարում ունի հիմնականում եզդիներից կազմված աշխարհադորի մոտ հազար մարհիկ», ընդգծում է Daily Sabah-ը: Ավելին, Իրաֆի հյուսիսում Անկարայի գավթողական ֆադադականությունը ձեռննու է Վաշինգտոնին, քանզի որ հեմադաւս է ստեղծում Մոսուլում ամերիկյան ուժերի կենտրոնացման համար: Այս իմաստով ԻՊ-ը հարմար առիթ է տարածաքաղանում Պենտագոնի ուժերի ծավալման համար, որը Մոսուլը համարում է հավանական ռազմական: Պաստասական չէ Անկարայի կոտ դիրքորոտումը Բադդադի հանդեմ: «Բադդադի կառավարության խոսքերից անկախ, Թուրքիան կնմա Իրաֆի հյուսիսում, որդեսուի դայֆարի ԻՊ-ի դեմ եւ կանխի տարածաքաղանում ուժի միջոցով ժողովրդագրական փոփոխությունների իրականացման բոլոր փորձերը», հայտարարել է թուրք վարչադես **Բինալի Յուլդուրմը**, որի խոսքը մեջբերում է China Post թերթը:

Դաստելով Երբիլում ֆրանսիայի, Գերմանիայի, Մեծ Բրիտանիայի եւ ԱՄՆ-ի ներկայացուցիչների ակսիվությունից, ՆԱՏՕ-ն արդեն ներադադական ընդհանուր համաձայնության է հասել «Մեսաֆի ճանադարի» հարցում: Այդ համաձայնությունը դեմ է որ հստակ հակառուսական բնույթ ունենա: Այնուդե որ, Ռուսաստանի օդաֆեդերական ուժերին, Սիրիայի կառավարական բանակին եւ Իրանի «Իսլամական հեղափոխության դաստասների կորորուսին» այլ բան չի մնում, բացի Հալեւոյի ազատագրումից: Մոսկվան, Դամասկոսը եւ Թեհրանը այդ ձեռով կխոչընդոտեն նաեւ Եվրոպայի մերօրյա գադողաքաղան փորձերին:

Պաստասեց՝ Պ. ԲԵՇԵՅԱՆԸ

Լիճքն ամրապնդվել է ավելի քան 3 կմ երկարությամբ արժափին լուսավորությամբ

Վայրի բնության եւ մշակութային արժեքների պահպանման հիմնադրամը (FPWC) եւ Վիվա-Սել-ՄՍՍ-ն ամփոփել են «Այլընտրանքային էներգիա» նախագծի օրհանգում համատեղ իրականացրած հերթական ծրագրի արդյունքները: Գեղարձակի մարզի Լիճք համայնքում այս օրի տեղակայվել է 53 լուսաստու՝ արժափին լուսավորության լուսավորողային (LED) համակարգով: Ծրագրի արդյունքում լուսավորվել են համայնքի հիմնական երկու փողոցները՝ մոտ 1,650մ ընդհանուր երկարությամբ:

թյուն կադրակազմի ամբողջ գիծեր:

Ի սարքերություն էլեկտրական լամպերի, LED լամպերն առավել արդյունավետ ու դիմացկուն են, կարող են անհամեմատ ավելի երկար ծառայել՝ օգտագործելով 80 անգամ ավել քան էլեկտրաէներգիա:

«Վերջին սասնամյակների՝ սեխնոլոգիական սրընթաց զարգացումը միտված է մարդկանց կենսամակարդակի բարձրացմանը եւ ճանաչողության նոր հնարավորությունների ստեղծմանը: Այնուամենայնիվ, այդ առաջընթացն իր հետ բերում է նաեւ բացասական հետևանքներ. չարաժառանգված են երկիր մոլորակի բնական ռեսուրսները, աղտոտվում է օդակա միջավայրը, անդառնալի կորուսներ է կրում բնությունը: Այս երևույթները մեղմելու միջոցներ

ստեղծելը եւ կիրառելը օրհասական խնդիր է դարձել մարդկության համար: Այլընտրանքային էներգիայի աղբյուրների օգտագործումը լուծումներից մեկն է, եւ ուրախ են, որ այդ գաղափարը լայն տարածում է գտնում եւ իրականացվում է Հայաստանում»,-ասել է ՎիվաՍել-ՄՍՍ-ի գլխավոր սնօրեն Ռալֆ Յիրիկյանը:

Վայրի բնության եւ մշակութային արժեքների պահպանման հիմնադրամը (FPWC) եւ հիմնադրամի գլխավոր գործընկեր ՎիվաՍել-ՄՍՍ-ը չափազանց կարեւոր են համարում բնության պահպանության գործում նորագույն տեխնոլոգիաների օգտագործումը: Դա նպաստում է օրջակա միջավայրի պահպանությանը, էներգիայի խնայողությանը եւ համայնքային զարգացմանը:

Ուսագրավ միջոցառում ՀԳՄ-ում Տիգրան Լեւոնյանի «Վերադարձը»

Հոկտեմբերի 11-ին Հայաստանի Գրողների միության կյուրահուն ժողովում ներկայացվեց հերթական միջոցառում՝ նորահիթ գրքի «Վերադարձը» ներկայացումը: Սակայն այս անգամ գրքի հեղինակը ոչ թե գրական ոլորտի ներկայացուցիչ էր՝ գրող, բանաստեղծ, բանասեր, աշխատանքի մեթոդական արհեստ, անվանի երգիչ ու բեմադրիչ, Երեւանի Ա. Ստեփանյանի անվ. Ազգային Օպերայի եւ բալետի թատրոնի սասնամյակների գեղարվեստական ղեկավար Տիգրան Լեւոնյանը: Բարեբախտաբար Տ. Լեւոնյանի համար արհիվային նյութերում զգալիորեն եր իր ձեռքով գրված մի ինֆանտաստիկ, գրական սցենար «Վերադարձ» խորագրով: Գիրքը լույս է տեսել «Վան Արյան» հրատարակչության կողմից, տպագրության հովանավոր է «Գուրգեն Մելիքյանի» Զուգարթի բազմազան ընթացակարգի հիմնադրամը: «Վերադարձը» խոր հոգեբանական զգացումներով եւ ժառանգական լեզվով լեզվակազմում է 1940-ական թվականներին սփյուռնահայության մեղադրված, մայր հայրենիքում նրանց հետագա սարհների թե՛ լուսավոր, թե՛ դժվարին կյանքի, կեցության, հոգեվիճակների մասին: Հարյուր հազարավոր գաղթողների թվում էր նաեւ երիտասարդ Տիգրան Լեւոնյանը իր ընթացակարգի հետ: Ինչպես սույն գրքի իր նախաբանում նշում է գրող Նորայր Աղայանը՝ «Տիգրան Լեւոնյանի «Վերադարձը» սկզբնական գեղարվեստական գրվածք է հիշարժան դասընթացի մասին եւ մեր գրականության մեջ առաջին անգամ է նորոգել այդպիսի նկարագրվում»:

ՀԳՄ-ի կյուրահուն ժողովում ներկայացվեց գրքի շնորհահանդեսին Տ. Լեւոնյանի «Վերադարձ» գրքի եւ դրա տպագրման կարևորությունը մասին իրենց բարձր գնահատանքի խոսքն ասացին ՀԳՄ նախագահ Էդուարդ Միլիսոնյանը, հրատարակչության սնօրեն Վան Արյանը, հովանավոր Գուրգեն Մելիքյանը, Նորայր Աղայանը եւ այլք: Ընդհանրապես խոսքով հանդես եկավ Հ. Դավիթյանի անվ. Դրամաիական թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար, Տ. Լեւոնյանի եղբայր Արմեն Խանդիկյանը: Վան Արյանը նշել է իր նախաբանում, որ այս գրքի հրատարակումը սկիզբ է առնում Տ. Լեւոնյանի ծննդյան 80-ամյակին նվիրված ընթացքը: Հենց այդ խորագրով ժողովում ՀԳՄ-ի այս ժողովում, որը նոր գեղեցիկ էջ բացեց Երեւանի մեր օրերի մշակութային կյանքում:

«Վերջին բնակիչը» նայեմբերի 17-ից մի քանի քառ

Ջիվան Ավետիսյանի «Վերջին բնակիչը» ֆիլմին «Ազգ»-ն արդեն անդրադարձել է այս օրվա օգոստոսի 19-ի համարում: Հիշեցնենք, որ ֆիլմը ներկայացված էր այս օրվա երեւանյան «Ոսկե ծիրան» կինոփառատոնի մրցույթային ծրագրում, սակայն ոչ մի մրցանակի չարժանացավ:

Ֆիլմը Արցախի Պաշտպանության մասին է: Ավետիսյանի Պաշտպանության մասին է: Ֆիլմը Պաշտպանության մեղադրված մասին է՝ այն իսկառաջադրելու հոյակապ: Ցավով «Վերջին բնակիչը» երկար չմնաց մեծ էկրանին, դա էր Պաշտպանության փառատոնի կանոնակարգը: Բայց ֆիլմի ստեղծագործական խմբից հայտնում են,

Հ.Բ.Բ.Մ.: Հանդիպում Փայլանի հետ

Հոկտեմբերի 3-ին ՀԲԲՄ-ի նյութային կենտրոնական գրասենյակը հյուրընկալել է Թուրքիայի խորհրդարանում 2015-ին դասգամավոր ընտրված երեք հայերից մեկին, ՀԲԲ Բրդանտե Ժողովրդա-դեմոկրատական կուսակցության հիմնադիրներից Կարո Փայլանին: Վերջինս հանդիպել է ՀԲԲՄ-ի նախագահ Պերճ Սեդրակյանի եւ կենտրոնական վարչության անդամներ Անի Մանուկյանի եւ Վազգեն Յազարյանի հետ: Պերճ Սեդրակյանը հարգանքի տուրք է մատուցել խիզախ դասգամավորին՝ իր համարձակ ֆայլերի համար եւ ֆնտրվել սփյուռնահայությանը դերը Թուրքիայում ժողովրդավարական գործընթացները խթանելու աստիճանում: Հ. Բ.

որ ֆիլմի միջազգային ցուցադրումը սկսելուց առաջ, գալիք նայեմբերի 17-ից, մայրաքաղաքի բոլոր կինոթատրոններում հանդիսատեսը հնարավորություն կստանա նորից կամ առաջին անգամ տեսնել ֆաբրիկա Արգաշի եւ նրա ադրբեջանցի ընկեր Իբրահիմին, ինչպես նաեւ Յուրային... Սյուսներին, նրանց, ովքեր հանդիսատեսից ղեկ է հարցնեն՝ «Պաշտպան է ավելի ուժեղ, թե՛ մարդը»:

Նայեմբերի 17-ից մայրաքաղաքի կինոթատրոններից դուրս եկած հանդիսատեսը ղեկ է դասախանի այս հարցին եւ ղեկ է մտածի... Հ. ԱՅԵԼԵ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկում Կազմակերպվող ծրագրային աղբյուրային նախագծերի ձեռնարկի արդյունքները կազմակերպության ընտրության հրատարակային մրցույթ կազմակերպելու մասին

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը կազմակերպում է հրատարակային մրցույթ՝ ՀՀ կենտրոնական բանկում Կազմակերպվող ծրագրային աղբյուրային նախագծերի ձեռնարկի արդյունքները կազմակերպության ընտրության համար:

Մրցույթին կարող են մասնակցել Հայաստանի Հանրապետության եւ օտարերկրյա իրավաբանական եւ ֆիզիկական անձինք, ովքեր բավարարում են սույն մրցույթային պայմանագրի եւ հրավերով սահմանված որակավորման չափանիշներին, ունեն գնման դրամային անվանագրով նախատեսված դրամավորությունների կատարման համար պահանջվող իրավունք, տեխնիկական եւ ֆինանսական միջոցներ:

Մրցույթին մասնակցելու ցանկացող անձինք ղեկ է բավարարեն հետևյալ պահանջներին՝ Մասնակցող ղեկ է ունենա դրամային անվանագրով նախատեսված դրամավորությունների կատարման համար հրավերով պահանջվող՝

- 1) մասնագիտական գործունեության համապատասխանություն դրամային անվանագրով նախատեսված գործունեությանը.
- 2) մասնագիտական փորձառություն.
- 3) ֆինանսական միջոցներ.
- 4) աշխատանքային ռեսուրսներ:

Հայտերն անհրաժեշտ է ներկայացնել թղթային ձևով, Հայաստանի Հանրապետություն կենտրոնական բանկ՝ Բ. Երեւան 0010, Վազգեն Սարգսյանի փողոց 6 հասցեով:

Հայտերը ղեկ է ներկայացվեն հայտերն լեզվով:

Մասնակցները կարող են իրենց հայտերը ներկայացնել մինչեւ 2016թ. նոյեմբերի 14-ի ժամը 16:00 «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկ» Բ. Երեւան 0010, Վազգեն Սարգսյանի փողոց 6 հասցեով:

Հայտերի բացման նիստը անց է կացվելու ՀՀ կենտրոնական բանկում՝ Բ. Երեւան 0010, Վազգեն Սարգսյանի փողոց 6 հասցեով, 2016թ. նոյեմբերի 17-ին ժամը 16:00:

Մրցույթի արդյունքների ամփոփման նիստը հրավիրվում է 2016թ. նոյեմբերի 24-ին ժամը 16:00:

Մրցույթի հարթոլ է ճանաչվելու մրցույթի որակավորման չափանիշներին համապատասխանող այն մասնակցից, որը կներկայացնի Հրավերով պահանջվող բոլոր փաստաթղթերը եւ կառաջարկի պահանջվող ժամկետով ուղեկցման բաժանորդագրության արժանագրի նվազագույն գինը:

Մրցույթին մասնակցելու հրավերը հրատարակված է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի ինտերնետային WEB կայքում (www.cba.am): Մրցույթին մասնակցելու հրավերը, ինչպես նաեւ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար ցանկացողները կարող են դիմել Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի Գործերի կառավարչություն, հեռ. 59-28-02, 59-28-05 ներքին՝ 18-02, 18-05:

Մրցույթին մասնակցելու հրավերի թղթային տարբերակը ստանալու համար ցանկացողները կարող են դիմել Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկ՝ Բ. Երեւան 0010, Վազգեն Սարգսյանի փողոց 6 հասցեով:

«Հ կենտրոնական բանկի հասարակայնության հետ կապերի ծառայություն»